

ဒို့...ပိုင်ဆိုင်တဲ့ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို
ဒို့...စီမံခန့်ခွဲ စို့။

We Will Manage Our Own Natural Resources

ကမိုသွေးဒေသရှိ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများက ထုတ်ဖော်ပြသလိုက်သော
ရပ်ရွာမှဦးဆောင်သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း နှင့်
ဒေသခံများအကြား အဖြေရှာခြင်း ၏ အရေးကြီးပုံ

Karen Indigenous People in Kamoethway Demonstrate
the Importance of Local Solutions
and Community-Driven Conservation

ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ
Dawei District, Tanintharyi Region, Myanmar

နို့...ပိုင်ဆိုင်တဲ့ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို နို့...စီမံခန့်ခွဲ စို့

ကမိုသွေးဒေသရှိ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများက
ထုတ်ဖော်ပြသလိုက်သော ရပ်ရွာမှဦးဆောင်သည့်
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း နှင့်
ဒေသခံများအကြား အဖြေရှာခြင်း ၏ အရေးကြီးပုံ

ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ

မာတိကာ

မိတ်ဆက်နိဒါန်း	၅
ကမ္ဘာ့သွေးဒေသ အကြောင်း	၇
ချိန်းခြောက်မှုအသစ်များ.....	၈
RKIPN အကြောင်း	၁၂
ဒေသခံများ၏ အောင်မြင်မှုများ	၁၆
ကရင်ရိုးရာ ပညာဗဟုသုတများကို သုတေသန ပြုခြင်း	၁၆
ရပ်ရွာအခြေပြု လူမှုစီးပွားဘဝ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း	၁၈
ရပ်ရွာပညာပေးလုပ်ငန်း၊ လူမှု ကွန်ရက်ထူထောင်ခြင်းနှင့် လူထုလှုပ်ရှားမှုများ.....	၂၃
လေ့လာမှုဖြစ်စဉ်။ သောက်သုံးရေ ရရှိရန် စနစ်တစ်ခု ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ရေဝေကုန်းတန်း ပူးပေါင်း စီမံခန့်ခွဲမှု.....	၂၄
ငါးမျိုးစိပ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေများ.....	၃၀
ရပ်ရွာမှဦးဆောင်သောသစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းလုပ်ငန်း	၃၂
RKIPN ၏ အဓိကလှုပ်ရှားမှု အချိန်ဇယား	၄၁
ကမ္ဘာ့သွေးဒေသတွင် နောက်ထပ်မည်သည့်အရာများ ဆောင်ရွက်မည်နည်း။	၄၃
နိဂုံးချုပ်.....	၄၄

အမှာစာ

ကျေးလက်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှအစပျိုးခဲ့သောဤသုတေသနစာတမ်းသည်ကျွန်ုပ်တို့အတွက် ရောင်ပြန်ထင်ဟပ် နိုင်စေသောသင်ခန်းစာများပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာကိုရေးသားသူများသည် တချိန်တခါကမူအသိအမှတ်ပြုခြင်းမခံရသောမြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိကရင်တိုင်းရင်းသားများကြီးစိုးသော ဒေသတွင်ကျေးလက်မှစီမံခန့်ခွဲသောသဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့်ပတ်သက်၍စိန်ခေါ်မှုများနှင့်အခွင့်အလမ်း များကိုဖော်ပြထားပါသည်။အတွေ့အကြုံဖြစ်စဉ်များဖြစ်သောရေပေးဝေရေးစနစ်၊ကျေးလက်မှထိန်းသိမ်း သောငါးဘေးမဲ့အိုင်နှင့်အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတို့ကိုလည်းဖော်ပြထားပါသည်။၎င်းတို့၏နေရာဒေသရှိသဘာ ဝအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်များကိုတင်ပြနိုင် ရန်အတွက် CSLD / TRIP NET နှင့် RKPIN တို့၏ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုဆင့်ကဲပြောင်းလဲတိုးတက်မှုကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ဒေသခံကရင်တိုင်းရင်းသားများသည်အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းကိစ္စရပ်များ၌ပြည်သူ လူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ကြိုတင်အသိပေးပြီးလွတ်လပ်သောသဘောထားခံယူမှုစသည့်အချက်များကို လက်ကိုင်အဖြစ် အသုံးပြုသွားပါသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ပညာဗဟုသုတကိုအခြေပြုသောပရ ဆေးသစ်တောအားစီမံ ခန့်ခွဲပြီးအသုံးပြုခြင်းသည်ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက်မြင်သာသောအကျိုး ကျေးဇူးဖြစ်ကြောင်းတင်ပြထားပါသည်။

ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ဘဝသည်သဘာဝနှင့်ဆက်နွယ်မှုရှိကြောင်းအသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရသည်။ လွတ်လပ်မှုကိုချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်း၊သဘာဝနှင့်ယှဉ်တွဲနေရန်ဌာနေတိုင်းရင်းသား၏ပညာဗဟုသုတနှင့်စိတ် စေတသိတ်၏ လှုံ့ဆော်မှုများကသာမာန်ထက်သာလွန်သောအမှတ်သင်္ကေတပင်ဖြစ်သည်။ ဤအခြင်း အရာများကကမိုးသွေးရှိကရင်တိုင်းရင်းသားများအား၎င်းတို့၏အခွင့်အရေး၊မြေနေရာနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကိုအ ကာအကွယ်ပြုရန်ခိုင်မာမှုကို ဖြစ်စေသည်။တချိန်ကစစ်ပွဲများဖြစ်ခဲ့သော၎င်းတို့၏မြေနေရာသည်လည်း ယခုအခါတွင်ပြင်ပမှရောက်လာ သောသူများအား ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုသောအမည်နာမအောက်၌စီးပွားရေးပြုလုပ် ရန်အခွင့်အလမ်းများကိုဖွင့်ပေးနေ ပါသည်။ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်ပြည့်စုံသောဖွံ့ ရေး ဆိုသည်မှာ၎င်းတို့၏တလုံးတဝတည်း သောပါဝင်ခြင်းနှင့်၎င်းတို့၏ဆန္ဒသဘောထားအားရယူခြင်းပင်ဖြစ် ပါသည်။ဖွံ့ဖြိုးရေးသည်၎င်းတို့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိပြီးသာမကချိန်ညှိမှုကိုပြုနိုင်သည့် စံလည်းရှိရမည်ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး ကမိုးသွေး ရှိကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏စွမ်းရည်မြင့်တက်လာပြီးပြင်ပမှရောက်ရှိ လာသော အင်အားများကိုအံ့တုနိုင်ရန်အတူတကွရပ်တည်ပေးရမည်။ ၎င်းတို့၏အသံများအားပေါ်လစီရေး ဆွဲသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးထံသို့ရောက်ရှိရန်လည်းပြုလုပ်ပေးရမည်။ဘဝတူတိုက်ပွဲ ဝင်နေသောပြည်သူ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကိုလည်းခိုင်မာသောကွန်ရက်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်တည် ဆောက်ပေးရမည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းမှ လေ့လာသိရှိရပြီးသင်ခန်းစာအနေဖြင့်အလေးထားမှတ်ယူရမည့်အချက်မှာ ဒေသခံများက၎င်းတို့၏သဘာဝအရင်းအမြစ်အားထိမ်းသိမ်းရေးပြုလုပ်ရာတွင်၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးသည့်အရှိန်ကိုမြှင့်တင်ပေးမှသာ ဒေသခံမှလက်ခံသောဖွံ့ဖြိုးရေးကိုရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

တင့်လွင်သောင်း Ph.D

Executive Director

RECOFTC (Regional Community Forestry Training Centre for Asia and the Pacific)

မိတ်ဆက်နိဒါန်း

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အရပ်သားတစ်ပိုင်းအစိုးရအဖြစ် အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း အကန့်အသတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အနောက်နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးအရ အရေးယူပိတ်ဆို့ ထားမှုများ ရုတ်သိမ်းခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးအတွက် တံခါးဖွင့်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဗဟိုအစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သော ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) တို့သည် နှစ်ဖက် အပစ် အခတ် ရပ်စဲရေး ကနဦး သဘောတူညီချက် တစ်ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တချိန်က ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ထိစပ်နေသော နယ်စပ်တလျှောက် ကာလကြာရှည် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပြည်တွင်းစစ်များကြောင့် အနက်ရောင်နယ်မြေ အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး အပြင်လူများဝင်ထွက်ခွင့်မရခဲ့သောနယ်မြေများသည် ယခုအခါတွင်ပွင့်လင်းလာခဲ့သည်။ ထိုနှစ်အတွင်းမှာပင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲ နေပြည်တော်အစိုးရသည် စီးပွားရေးကိုဦးစားပေးသော မြေယာနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေများကို ပြဌာန်းခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံအနှံ့ မြေသိမ်းမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ သယံဇာတ ကြွယ်ဝသော တနင်္သာရီဒေသသည် မကြာသေးခင် အချိန်အထိ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနယ်မြေတစ်ခုဖြစ်ပြီး ယခုအခါ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတည်တံ့မှုမရှိသော ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်လာ သော ရှေ့တန်းနေရာ ဖြစ်လာသည်။ တနင်္သာရီဒေသအတွင်းသို့ ကုမ္ပဏီများ၊ စစ်တပ်ကျောထောက် နောက်ခံ ခရိုနီ များ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်လာပြီး အဖိုးတန်သစ်များကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းခြင်း၊ ရာဘာနှင့် ဆီအုန်း စိုက်ခင်း အများအပြားစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သဘာဝတော၊ တောင်များကိုဖြိုချပြီး

သံဖြူခဲ၊ ရွှေ နှင့် ကျောက်မီးသွေးကဲ့သို့ သတ္တုတူး ဖော်ရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အဝေးပြေးလမ်းမများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ကျောက်မီးသွေး ဓါတ်အားပေးစက်ရုံ များနှင့် အလွန်ကြီးမားသော ထားဝယ်စီးပွားရေးဇုန်နှင့် ရေနက်ဆိပ်ကမ်း စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်လာကြ သည်။

မောင်းသွယ်ဒေသ

တချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံတကာမှ သြဇာကြီးမားသော ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများကလည်း တနင်္သာရီဒေသသို့ ရောက်ရှိလာပြီး အဆိုပါ နေရာများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အထူးဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရန် လုပ်ဆောင် လာခဲ့ကြသည်။ တနင်္သာရီဒေသသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် နောက်ဆုံးကျန်ရှိသော အဖိုးတန်သစ်တောတချို့ တည်ရှိရာဒေသ ဖြစ်ပြီး ကျားနှင့် ဆင်ကဲ့သို့ မျိုးတုန်းမည့်အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော မျိုးစိပ်များ တည်ရှိရာဒေသလည်း ဖြစ်သည်။ REDD+ နှင့် Global Environment Facility (GEF) ကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကြီးများ အကူအညီဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်

ရှောက်ရေး ဝါဒီများသည် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲ မှု လျော့ချရေးနှင့် ဇီဝမျိုးစိတ်မျိုးကွဲပေါင်းစုံ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် တနင်္သာရီ ဒေသတလျှောက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ကြီးပိုင်းများ ထူထောင်လာကြသည်။ ထိုသူတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တနင်္သာရီဒေသတလျှောက် မြောက်ဖက်မှတောင်ဖက်အထိ တောရိုင်းသတ္တဝါများ ကျက်စားရာ နယ်မြေတစ်ခု ဖန်တီးရေးပင်ဖြစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်တလျှောက်ရှိ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ကြီးပိုင်းများနှင့် တဆက်တစပ် တည်း ဖြစ်လာသည်။

သစ်တောနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများအပေါ်တွင် ကြီးကြီးမားမား မှီခိုအားထားနေရသော ဒေသခံများသည် ကြီးမားသော အင်အားစုနှစ်ခုဖြစ်သည့် အထက်မှအောက်သို့စီမံခန့်ခွဲသော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများအကြား ချောင်ပိတ်မိနေတော့သည်။ သဘာဝ သယံဇာတ ထုတ်ယူရေးနှင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းနှစ်ခုစလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာတလွှားတွင် ငြိနေတိုင်းရင်းသားများကို ၎င်းတို့နေထိုင် ရာ နယ်မြေများမှရွှေ့ပြောင်းပေးရခြင်း၊ ၎င်းတို့မှီခိုအားထားရာ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ သိမ်းယူခံရခြင်း စသည့် ပြဿနာသမိုင်းကြောင်း တစ်ခုရှိခဲ့သည်။ တနင်္သာရီဒေသတွင် ၎င်းအခြေအနေသည် ပိုမို ကြီးထွားလာနေပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး စီမံကိန်းများ၏ အထက်မှအောက်သို့ စီမံကိန်းခန့်ခွဲသော အစဉ်အလာ နည်းလမ်းများအောက်တွင် ဒေသခံ ငြိနေတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ လူမှုဘဝ အပေါ်ကြီးမားစွာ ရိုက်ခတ် ပြောင်းလဲစေမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အောက်ခြေမှ စီမံခန့်ခွဲသည့် အခြားပုံစံတစ်ခု ရှိနိုင်ပါသေးသလား။ ဌာနေတိုင်းရင်း သားများသည် ၎င်းတို့ရပ်ရွာ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး၊ ၎င်းတို့ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဆိုးကျိုး လျော့ပါးအောင် လုပ်ဆောင်ရေးနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲပေါင်းစုံ ထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိသဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ထိန်းချုပ်စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့်နည်းလမ်း တခု ရှိနိုင်ပါသလား။

တနင်္သာရီဒေသ၊ ထားဝယ်ခရိုင်အထက်ပိုင်း ကမိုသွေးမြစ်ဝမ်းဒေသတွင် နေထိုင်ကြသော ဌာနေ ကရင် တိုင်းရင်းသားများသည် အဆိုပါ လူထုအခြေပြုနည်းလမ်းကို ရဲရင့်စွာရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ကရင်တိုင်းရင်းသား များသည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင် သောသဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ၎င်းတို့ကိုယ် တိုင်ထိန်းချုပ်ပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဆောင် ရွက်ခြင်းသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့် အရေးဖြစ်သည်ဟု ခိုင်ခိုင်မာမာ ပြောဆိုလျက် လူသားနှင့် သဘာဝ တရား နှစ်ခုစလုံးကို ဟန်ချက်ညီ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်သည် ဆိုသည့်အချက်ကို ပြသလျက် ရှိသည်။ ဤအစီအရင်ခံစာသည် ကမိုသွေးမြစ် ဝမ်းတွင် နေထိုင်ကြသော ကရင် တိုင်းရင်း

ကမိုသွေးမြစ်ဝမ်းဒေသ၏လူနေမှုဘဝ

သားများ၏ လွန်ခဲ့သော တနှစ်အတွင်း အောင်မြင်ခဲ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး အဆိုပါနည်းလမ်းကို တနင်္သာရီဒေသ တလျှောက်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်း ဆင့်ပွားတည်ဆောက်အကောင်အထည် ဖော်နိုင်မည့် ဖြစ်နိုင်ချေများကို ရှာဖွေတင်ပြထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် တနင်္သာရီဒေသအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဝါဒီများ၊ ပညာရှင်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသော အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များကို ကမိုသွေးဒေသခံပြည်သူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို လာရောက်လေ့လာရန် ဖိတ်ခေါ်ပြီး၊ တရားမျှတမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အနာဂတ်တစ်ခု ဖန်တီးရန် ၎င်းတို့နှင့် တန်းတူမိတ်ဖက်များအဖြစ် အတူတကွ ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ အရေးကြီးဆုံးအချက်မှာ ကမိုသွေးဒေသခံများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ နေထိုင်ခဲ့ရသော်လည်း၊ ၎င်းတို့၏ အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် အတူတကွ လက်တွဲလျက် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့်အင်အားကို အသိအမှတ်ပြု ဂုဏ်ပြုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကမိုသွေးဒေသ အကြောင်း

ကရင်တိုင်းရင်သားများသည် တနင်္သာရီဒေသရှိ တောင်တန်းများပေါ်တွင် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀၀)¹ ကျော်ကတည်းက နေထိုင်ခဲ့ကြသည့်ဟု ယုံကြည်ရပြီး၊ ဘိုးဘွားများ၏ ပြောကြားချက်များအရ ကမိုသွေးမြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် လက်ရှိ တည်ရှိနေသော ကျေးရွာများကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၁၅၀) ခန့်က တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု သိရှိရသည်။ ဤမြစ်ဝှမ်း ဒေသတွင် ကျေးရွာပေါင်း (၁၁) ရွာရှိပြီး ကွမ်းသီးပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရိုးရာဓလေ့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများနှင့် မြစ်ချောင်းများတွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခြင်း တို့ဖြင့် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဆယ့်နှစ်ခုမြောက် ကျေးရွာဖြစ်သည် မေတ္တာ သည် မြို့တစ်ခုအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာပြီး ကမိုသွေးနှင့် ပေါက်လှို (ဘန်းချောင်း) မြစ်နှစ်ခုဆုံရာ မြစ်ဆုံဒေတွင် တည်ရှိသည်။ ထိုမြစ်နှစ်ခုပေါင်းဆုံလျက် တနင်္သာရီဒေသ၏ သဘာဝဂေဟစနစ်ကြီး တစ်ခုလုံးအတွက် အလွန်အရေးပါသော တနင်္သာရီမြစ်အဖြစ် ဆက်လက်စီးဆင်းပြီး အန်ဒမန်ပင်လယ်သို့ စီးဝင်သည်။ ကမိုသွေး ဒေသရှိပြည်သူ အများစုမှာ (၁၉၀၀) ပြည့်နှစ်များကာလက ကရင်သာသနာပြုများကြောင့် ခရစ်ယာန် ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့သော ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ချို့လည်းရှိပြီး၊ ပြည်သူ အများအပြားသည် ရိုးရာနတ်ကိုးကွယ်မှု အလေ့အကျင့်များနှင့် ယုံကြည်မှုများ ရှိနေဆဲ

ရိုးရာဓလေ့အတိုင်းစိုက်ပျိုးထားသော ကွမ်းသီးမြေများ

¹ *Voices from the Ground*

ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ အချိန်တွင် မေတ္တာ မြို့နယ်ခွဲမပါဝင်ဘဲ ကမိုသွေး မြစ်ဝှမ်းတွင် လူဦးရေ (၆၀၀၀) ခန့် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ကမိုသွေးဒေသသည် မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU အုပ်ချုပ်ရေး ၂ မျိုးအောက်တွင် ရှိသောဒေသဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရွာတိုင်းတွင် ကရင်နှင့် မြန်မာဘာသာဖြင့် ရွာနံမည် ၂ မျိုးရှိကြသည်။ မြန်မာအစိုးရသည် ၎င်းဒေသကို ခမောင်းသွယ် ဟုခေါ်ကြပြီး၊ ထိုဒေသတွင် မြေးခံဘော်၊ ကျောက်မဲတောင် နှင့် တောင်သုံးလုံး စသည့် ကျေးရွာ အုပ်စု ၃ စု ပါဝင်ပြီး တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ ထားဝယ်ခရိုင်တွင် တည်ရှိသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင် KNU အုပ်ချုပ် ရေးစနစ်အောက်တွင် ထိုဒေသသည် တနင်္သာရီအရှေ့ပိုင်း မြိတ်-ထားဝယ်ခရိုင် အောက်တွင် ပါဝင်သည်။

ကမိုသွေးဒေသသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အလွန်ကြီးမားသည့် တပ်မတော် ထိုးစစ်ကြီး တခု အပါအဝင်လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ကမိုသွေးမြစ်သည် KNU နှင့် မြန်မာ အစိုးရအကြား နယ်မြေပိုင်းခြားသည့် နယ်နမိတ်မျဉ်းအဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ရှိခဲ့ပြီး ဒေသခံအရပ်သား ပြည်သူ များမှာ တိုက်ပွဲများအကြားတွင် ပိတ်မိနေခဲ့သည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်၏ အကြိမ်ကြိမ် ထိုးစစ်များအောက်တွင် ဒေသခံ များသည် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း၊ စစ်သားစုဆောင်းခြင်း၊ အခွန်ဆက်ကြေးပေးခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ လုယက် ခံရခြင်း၊ အိုးအိမ်များ၊ စပါးကျီးများ ဖျက်ဆီးခံရခြင်း၊ အမြောက်ကျည်ဆံများအကြားတွင် သေဆုံးကြရခြင်း စသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခများ ခံစားခဲ့ကြရသည်။ ဒေသခံများကို KNU တပ်သားများအဖြစ် သံသယရှိသော မြန်မာစစ်တပ်သည် မြစ်အရှေ့ခြမ်းရှိ ကျေးရွာများကို ပစ်မှတ်ထားပြီး တိုက်ခိုက်သဖြင့် ပြည်သူအများအပြား သည် ၎င်းတို့၏အိုးအိမ်များကို စွန့်ခွာလျက် မြစ်၏ အနောက်ခြမ်းဘက်တွင် မြေရာရွေ့ပြောင်း ဒုက္ခသည်များအဖြစ် နေထိုင်ကြရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးလက်မှတ်ရေးထိုးချိန်မှ စပြီး ကမိုသွေး ဒေသတွင် တိုက်ပွဲများ ရပ်တန့်သွားခဲ့ပြီး ရွာသားတချို့မှာ မြစ်၏အရှေ့ဘက်အခြမ်းရှိ တချိန်က၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော မြေယာများတွင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများ ကို ပြန်လည် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

ချိန်းခြောက်မှုအသစ်များ

အပစ်အခတ်ရပ်စဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသော ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ကမိုသွေး ဒေသရှိ ပြည်သူများကို ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရင်ဆိုင်ခံစားခဲ့ရသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများမှ ပြန်လည်နုလန်ထူနိုင် စေရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ပေးအပ်ခဲ့သော်လည်း တချိန်က အထီးကျန်တည်ရှိခဲ့သော ထိုဒေသသည် ယခုအခါ အထက်မှအောက် စီမံခန့်ခွဲသော ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး စီမံကိန်းများ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်မှု အသစ်များကို ရင်ဆိုင်နေရပြီ ဖြစ်သည်။

ITD လမ်းအကြောင်းဖောက်လုပ်ခြင်း

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံး ဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီကြီး တခုဖြစ်သော Italian-Thai Development (ITD) သည် ထိုင်းနယ်စပ်မှ ကမိုသွေး ဒေသကို ဖြတ်လျက် အပြင်းပွားလျက်ရှိသောထားဝယ် အထူးစီးပွားရေးဇုန် နှင့် ရေနက်ဆိပ်ကမ်း စီမံကိန်းအထိ လမ်းအကြောင်းတစ်ခုကို ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ITD သည် ထိုလမ်းဖောက်လုပ်ရန် ဒေသခံရွာသားများ၏ လယ်ယာမြေများကို ကြိုတင်အသိပေး သဘောတူညီမှု ရယူခြင်း (FPIC) မရှိပဲ လျော်ကြေး

မိမိ၏ကွမ်းသီးခြံကိုဖယ်ရှားမည့် ယန္တရားအားမတားဆီးနိုင်သည့်ရွာသားတစ်ဦး

မပေးပဲ သိမ်းယူခဲ့သည်။ ဒေသခံရွာသားများသည် ၎င်းစီမံကိန်းကိုဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ဒေသခံရွာသားများ သည် ထိုလမ်းကို ပိတ်ဆို့ပြီး မျှတသော လျော်ကြေးရရှိရန် တောင်းဆိုပြီး စီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်ခြင်းဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဒေသခံများသည် Community Sustainable Livelihood and Development (CSLD) ဟု အမည်ရသော လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို အဆိုပါပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဒေသခံ ရွာသားများ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကြောင့် CSLD သည် ရွာသားအချို့အတွက် လျော်ကြေးငွေ ရရှိရန် ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့သည်။ လျော်ကြေးငွေမှာ မျှတသောတန်ဖိုး နှုန်းထားထက် အလွန်နည်းပါးသည်။ ထို့အပြင် ရွာသားအများအပြား သည် ယနေ့အချိန်အထိ လျော်ကြေးငွေ ရရှိရန် စောင့်ဆိုင်းကြသည်။ ကုမ္ပဏီသည် လမ်းအကြောင်းကို ၈ လမ်းသွားအဝေးပြေးလမ်းမကြီးအဖြစ် ပြောင်းလဲဖောက်လုပ်ရန် အစီအစဉ်ရှိသည်။ ထို့အပြင် ရထားလမ်း၊ လျှပ်စစ်တာဝါတိုင် များ၊ ရေနံနှင့် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းများ ပါဝင်သော စီးပွားရေး စင်္ကြန်လမ်းမတစ်ခုကို ထားဝယ်နှင့် ဘန်ကောက်မြို့ အကြားဆက်သွယ်တည်ဆောက်မည့် စီမံကိန်းလည်း ရှိသည်။ သို့သော် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အခက်အခဲများကြောင့် ၎င်း စီမံကိန်းကို ဆိုင်းငံ့ထားခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် Japan Bank for International Cooperation (JBIC) သည် ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကုမ္ပဏီတွင် တန်းတူရှယ်ယာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်လာပြီး ထိုစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ပေါ်လာရန် ဂျပန်အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်ပြုမှုကို ပြသလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သတ္တုတူးဖော်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားများ နေထိုင်သော နယ်စပ်ဒေသအများအပြားကဲ့သို့ ကမိုသွေးဒေသသည် သတ္တု ယယ်ဇာတ ကြွယ်ဝသော ဒေသဖြစ်သည်။ ယခင်နှစ်ပေါင်းများစွာ မှစပြီး ဒေသခံများသည် တနိုင်တပိုင် သတ္တုတူး ဖော်မှုများရှိခဲ့ပြီး ထိုလုပ်ငန်းကို စွန့်ပစ်ခဲ့သည်မှာ ကြာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ယခင်က အထီးကျန်ဖြစ်သော ကမို သွေးဒေသသည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကြောင့် မည်သည့်ကုမ္ပဏီမျှ မလာရကြပါ။ ယခုအခါ အပစ်အခတ် ရပ်စဲ ထားခြင်းနှင့် ITD မှ လမ်းဖောက်လုပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ထိုဒေသကို အလွယ်တကူ သွားရောက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက သတ္တုတူးဖော်ရေး စီမံကိန်းများကို

အဆိုပြုရန် ကမိုသွေးဒေသကို ကုမ္ပဏီ ၄ခု ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုဒေသ အနီးရှိ ဟိန္ဒူးနှင့် ဘဝပင်သတ္တုတူးဖော်ရေး စီမံကိန်းများကြောင့် ဖြစ်ပွားသော သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုနှင့် ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ထိခိုက်ပျက်စီး မှုများကို တွေ့မြင်နေရသော ကမိုသွေး ဒေသခံများသည် ထိုကုမ္ပဏီများ အဆို ပြုသော သတ္တုတူးဖော်ရေးစီမံကိန်းများကို စုပေါင်းလက်မှတ်ထိုးခြင်းနှင့် လူထု အစည်း အဝေးပွဲများ ကျင်းပခြင်းဖြင့် တညီတညွတ် တည်း ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။ မြေးခံဘော် ကျေးရွာတွင် ဒေသခံများ ၏ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြမှုများကြောင့် တရုတ်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပါဝင်သော မြန်မာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့် ဂျပန်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် သူတို့၏ စီမံကိန်းများကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြပြီး ကမိုသွေးဒေသမှ ထွက်ခွာသွားကြသည်။ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခံရ သော ကထောင်းနီ ကျေးရွာသားများသည် KNU နှင့် မြန်မာအစိုးရတို့ထံ လက်မှတ်ရေးထိုး တောင်းဆိုခဲ့ပြီးနောက် တရုတ် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပါဝင်သော မြန်မာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ရွာသားများမှ ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဤအစီရင်ခံစာကို ရေးသားနေ ချိန်တွင် ပျဉ်းသားတော ကျေးရွာတွင် ရွာသားများ ကန့်ကွက်နေသည့် ကြားမှ တရုတ်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပါဝင်သော နောက်ထပ် မြန်မာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ စီမံကိန်း အလုပ်စခန်းတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်လျက်ရှိသည်။

ဘဝပင်သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကြောင့်ပြောင်းလဲသွားသောပေါက်တိုင်းချောင်း၏ အခြေအနေ

သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း

ကမိုသွေး ဒေသခံရွာသားများသည် သစ်တောထဲမှ ၎င်းတို့ လိုအပ်သလောက်သာ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း ဖြစ်သောသစ်တော ထိန်းသိမ်းနည်းကို ဂုဏ်ယူကြသည်။ ဥပမာ- အိမ်ဆောက်ရန်အတွက်သာ သစ်ခုတ်ပြီး အပြင်လူများကို သစ် ရောင်းချခြင်း မည်သည့်အခါမျှ မပြုလုပ်ကြပါ။ သို့ရာတွင် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ဗဟိုအစိုးရမှ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီများကို ကမိုသွေးဒေသရှိ သစ်တောများအတွင်း သစ်ခုတ်ခွင့် လိုင်စင်များထုတ်ပေးခဲ့ရာ သစ်တောဧရိယာ အများအပြား ပြုန်းတီးခဲ့သည်။ အဆိုပါ ထိုင်းကုမ္ပဏီများ သစ်ခုတ်ပြီးနောက် ဒေသခံများ သည် ကမိုသွေးဒေသရှိ တောရိုင်း တိရိစ္ဆာန် များ သိသိသာသာ ရှားပါးသွားသည်ကို သတိပြုမိကြပြီး တိရိစ္ဆာန် အများအပြား သည် ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ခြမ်းသို့ နယ်စပ်ဖြတ် ကျော်ကူးပြောင်းသွားသည် ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။ အလွန်အကျွံ သစ်ခုတ်လှိုင်းများ ကြောင့် မြေဆီလွှာ တိုက်စားမှုများ ကြီးကြီး မားမား ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် မြေဆီလွှာတိုက်စားမှု ကြောင့် ယခင် အချိန်က ကြုံတွေ့ခဲ့ရခြင်း မရှိခဲ့ဖူးသော

နေ့မစဲ ညမစဲထုတ်ယူခြင်းခံနေရသောသစ်လုံးများ

ရေလွှမ်းမိုးမှု ကို ကမိုသွေးဒေသတွင် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ မကြာသေးခင် ကာလအတွင်း တွင် ကုမ္ပဏီကြီးများ သစ်ခုတ်လှဲခြင်း မရှိသော်လည်း ဒေသခံ အာဏာပိုင်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော လူချမ်းသာ စီးပွားရေးသမား တစ်ဦးချင်းက သစ်များကို ခိုးထုတ်၍ ထားဝယ်တွင် ရောင်းချမှုများရှိသည်ဟု သံသယ ရှိသည်။ ယင်းသည် KNU ၏ သစ် မခုတ်ရ ညွှန်ကြားချက်ကို ချိုးဖောက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

တနင်္သာရီ သဘာဝဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး စီမံကိန်း (TNRP)

တနင်္သာရီ သဘာဝဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစီမံကိန်း (Tanintharyi Nature Reserve Project – TNRP) အမည်ဖြင့် မြန်မာအစိုးရက ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် သစ်တောဧက (၄၂၀,၀၀၀) ဧကပါဝင်သော ကာကွယ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး ဒေသတစ်ခုကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ထိုစီမံကိန်းကို ရေနံနှင့်ဓာတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီကြီးများဖြစ်သော TOTAL နှင့် PTTEP ကုမ္ပဏီများက ၎င်းတို့၏ ရတနာ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက် လိုင်းအတွက် ကော်ပိုရိတ် လူမှုရေး တာဝန်ယူမှု အစီအစဉ် (CSR) ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ငွေကြေးထောက်ပံ့ ပေးသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် တင်ပို့ လေ့ရှိသော ဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းသည် ကမိုသွေး ဒေသမြောက်ဘက်ရှိ TNRP ထိန်းသိမ်းရေးသစ်တောကို ဖြတ်သန်းသွားသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း TNRP သည် စာရွက်ပေါ်တွင်သာ ရှိသော ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး ဧရိယာတစ်ခုသာဖြစ်ပြီး မြေပြင်ပေါ်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ကြောင့် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများသည် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးဧရိယာကို ဘယ်တုန်းကမျှ အပြည့်အဝ သတ်မှတ်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ TNRP အတွက် အဆိုပြုထားသော ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး ဧရိယာထဲတွင် ကမိုသွေးနယ်မြေများ ပါဝင်နေပြီး ဌာနေ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ ဘိုးစင်ဘောင်ဆက် စီမံခန့်ခွဲ စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင် လျက်ရှိသော မြေယာများ ပါဝင်နေခဲ့သည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ TNRP အကြောင်း ကမိုသွေး ဒေသရှိ ဒေသခံများ မကြားခဲ့ဖူးပါ။ သစ်တောဦးစီး ဌာနမှ ညောင်ချောင်း ဝရွာသားများထံ လာရောက် ပြောကြားသည့် အချိန်မှ ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ စိုက်ပျိုးမြေများကို ထပ်မံချဲ့ထွင်ခြင်းမှ တားမြစ်ခံထားရမှန်း သိရှိခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၂ အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှုများ စတင်ကတည်းက အစိုးရသည် TNRP အစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရန် အကြီးအကျယ် ကြိုးစားလာသည်။ ကမိုသွေး ဒေသခံတောင်သူများ၏ ဆန္ဒများ၊ ခွင့်ပြုချက်များ မပါဘဲ ၎င်းတို့လယ် မြေများအတွင်း 'ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး သစ်တော' နယ်နိမိတ် မှတ်တိုင်များ စိုက်ထူ လာခဲ့သည်။ TNRP ၏ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်မှု သည် တနင်္သာရီ ဒေသအတွင်း မြောက်ဖက်မှ တောင်ဖက်ထိ ဆက်သွယ်ထားသောကာကွယ် ထိန်းသိမ်းသစ်တော ဧရိယာ လမ်းကြောင်း တစ်ခု ကို ဖော်ဆောင်မည့် မကြာသေးခင်ကမှ ရောက်ရှိလာသော နိုင်ငံတကာ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ ရည်မှန်း

ဒေသခံရွာသားများ၏သစ်တောစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးခရီးစဉ်တွင်တွေ့ရသော TNRP ၏ သစ်တောနယ်နိမိတ်မှတ်တိုင်

ချက်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီနေသည်။ TNRP သည် ဒေသခံများ၏ အစဉ်အလာများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့သည့် နယ်မြေများနှင့် သဘာဝ အရင်းအမြစ်များကို ထိန်းချုပ်လာခြင်း၊ အသုံးပြုလာခြင်း စသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသော ကမိုသွေး ဒေသခံများသည် ခမောင်းသွယ်ဌာနေတိုင်းရင်းသားဘဝနှင့် သဘာဝရောင်ခြည် Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature (RKIPN) အဖွဲ့ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ထူထောင်ခြင်းဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ကြသည်။ RKIPN သည် CSLD နှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလျက် ရပ်ရွာအခြေပြု သဘာဝ ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ပုံစံတစ်ခုကို ပုံဖော်ခဲ့ သည်။ ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ကမိုသွေး သည် ၎င်းဒေသတစ်ခုတွင် အားအကောင်းဆုံးနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်အကောင်းဆုံး လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံခဲ့ရသည်။ ဤအစီအရင်ခံစာ၏ နောက်ပိုင်းသည် RKIPN ၏ တနင်္ဂနွေ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော လုပ်ငန်း များနှင့် အောင်မြင်မှု များကို အချိန်ကာလစဉ် အတိုင်း ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

RKIPN အကြောင်း

လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ထူထောင်ရန် စိတ်ကူးအကြံအစည်ကို ၂၀၁၄ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် တနင်္သာရီမြစ်မကြီးနှင့်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ကွန်ရက်အဖွဲ့ Tenasserim River and Indigenous Peoples Networks (TRIP NET) က ပံ့ပိုးကူညီသော ရပ်ရွာ အစည်းအဝေး ပွဲတစ်ခုတွင် ပထမဦးဆုံး အကြံပြုခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများသည် ရိုးရာဓလေ့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်နှင့် သစ်တောဂေဟစနစ်များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူ၊ ထင်ရှားကျော်ကြားသော ထိုင်း-ကရင် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်သော ချိုင် ပရာဆပ် (Chai Praset) ကို ဖိတ်ကြား ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ အစည်းအဝေးတွင် ချိုင် ပရာဆပ်သည် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ သစ်တောဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော တောင်ပေါ် ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် ကရင်လူမျိုးများ၏ အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အဆိုပါ တောင်ပေါ်ကရင်လူမျိုးများသည်အမျိုးသားသစ်တောကြီးဝိုင်းများအတွင်း ထိုကြီးဝိုင်းများအဖြစ် မသတ်မှတ်ခင်ကတည်းက မျိုးဆက်အလိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုင်းအစိုးရမှ တရားမဝင် နေထိုင်သူများအဖြစ် သတ်မှတ် ခဲ့ကြသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကရင်လူမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခွင့် များရရှိရေး၊ ၎င်းတို့၏ အိုးအိမ် များ နှင့် လယ်ယာမြေများမှ အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းခံရမှုမှ ကာကွယ်တားဆီးရန် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ထိုင်း သစ်တော ဦးစီးဌာနကို ဆန့်ကျင်ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြသည်။ တနင်္သာရီဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးများသည် အလားတူ ဖိအားပေးမှုများကို စတင်ရင်ဆိုင်နေရသည်ဟု ချိုင် ပရာဆပ်မှ ရှင်းလင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ အစည်းအဝေးမှာပင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကို အဓိကထားသော ကျေးရွာလူထုဖွဲ့စည်းသော ကော်မတီ တစ်ရပ်ကို ထူထောင်ရန် အကြံအစည်များ ရရှိလာခဲ့သည်။ ၎င်းအကြံအစည်သည် ဒေသခံ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများက ၎င်းတို့ ပိုင်ဆိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အစိုးရ၏ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုမရှိဘဲ ထိထိရောက်ရောက် စီမံ ခန့်ခွဲနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခု အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာပြီး ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ခေါင်းစဉ်အောက် တွင် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများနှင့် ကျေးရွာများ ရွှေ့ပြောင်းမှုကို ကာကွယ်ရန် အတွက်လည်း ဖြစ်သည်။ ထိုအစည်း အဝေး အတွင်းမှာပင် ဒေသခံ ၇၇

ဦးသည် ကော်မတီအသစ်တွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ရန် ၎င်းတို့ ဆန္ဒအရ ပါဝင်ကြပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနည်းလမ်း နှင့် ကော်မတီ၏ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေး ခဲ့သည်။ ထိုနှင့်အတူ ရပ်ရွာအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု စတင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ရွာသားများမှရွေးချယ်တင်မြှောက်လိုက်သော RKIPN ဦးဆောင်သူများအဖွဲ့

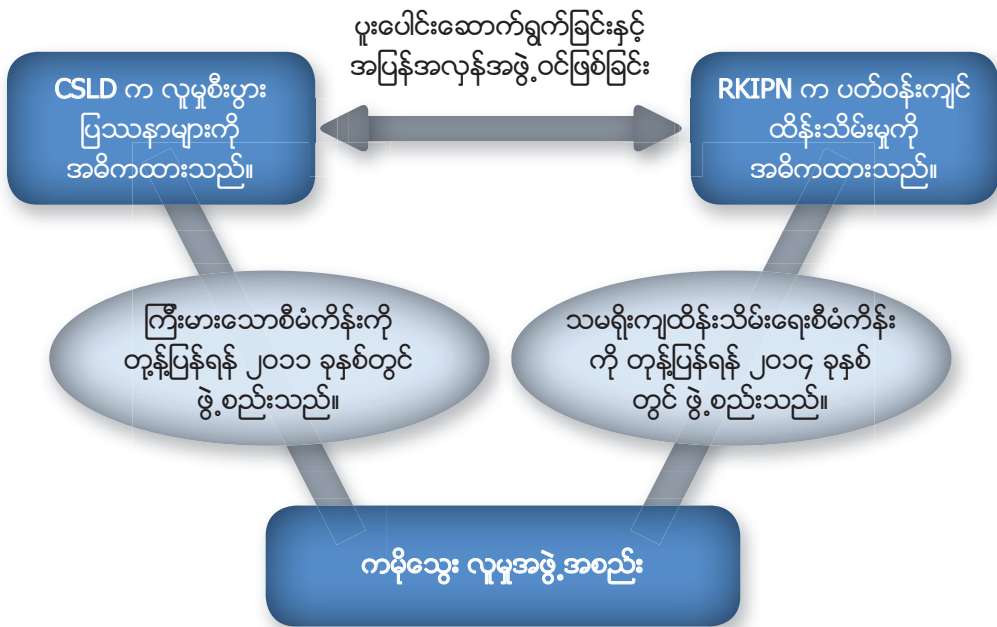
အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းသည် ကမိုသွေး ဒေသတွင် သန္ဓေတည် ပေါက်ဖွားလာခြင်း ဖြစ်ပြီး ဒေသခံများကိုယ်တိုင် အဖွဲ့၏ နံမည်၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ခေါင်းဆောင်များကို ဒီမိုကရေစီနည်းအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးမှုများ၊ မဲပေးမှုများအကြိမ်ကြိမ် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် ဒေသခံများသည် အဖွဲ့၏ အမည်ကို “ခမောင်းသွယ်ဌာနေတိုင်းရင်းသား ဘဝနှင့်သဘာဝရောင်ခြည်” Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ကရင်လူမျိုးများ၏အလံနှင့် ကရင်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ နေရာအများအပြားများတွင် ကိုယ်စားပြုသော နေ၏ အလင်း တန်းများ (Rays) သည် အရေးကြီးသော ကရင်လူမျိုးများ၏ လွတ်လပ်မှု အမှတ်သင်္ကေတ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုအဖွဲ့ အစည်းနှင့် ကိုက်ညီသော အမည်နာမလည်း ဖြစ်သည်။

တနှစ်ကြာပြီးနောက် RKIPN သည် အဖွဲ့ဝင် ၉၄ ဦးအထိ တိုးပွားလာပြီး ကမိုသွေးဒေသရှိ ကျေးရွာ ၁၁ ရွာ ကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ထိုအဖွဲ့သို့ အဖွဲ့ဝင်သစ်များ အချိန်မရွေး လွတ်လပ်စွာ ဝင်ရောက်နိုင်သည်။ ဒေသခံများ သည် လူတစ်ဦးချင်းတိုင်းတွင် ရပ်ရွာအတွက် အကျိုးပြုနိုင်သော အရေးကြီးသည့် တစ်ခုခုကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည် ဟု ခံယူထားကြသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့ကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ လက်ထောက် အတွင်းရေးမှူး နှင့် စာရင်း ကိုင် တို့ပါဝင်သော စေတနာ့ဝန်ထမ်းကော်မတီတစ်ခုမှ ဦးဆောင်ပြီး ကော်မတီဝင် အားလုံးကို ၎င်းတို့၏ ဦးဆောင် နိုင်မည့် စွမ်းရည်များနှင့် ရပ်ရွာ၏ အရေးကိစ္စများအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် မူတည်ပြီး ဒီမိုကရေစီနည်း အတိုင်း ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကျေးရွာတရွာချင်းစီတွင်လည်း RKIPN နှင့် ရွာသားများ အကြား ဆက်သွယ်မှုကို အထောက်အကူ ပေးမည့် ညှိနှိုင်းရေးမှူး တဦးစီ ရှိသည်။ RKIPN ကို ဒေသခံများ၏ ရိုးရာအစဉ် အလာ၊ ဗဟုသုတအပေါ် အခြေခံပြီး လုပ်ငန်း ကော်မတီ အဖွဲ့ ၆ခု ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဟင်းသီး ဟင်းရွက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များ ဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ တောရိုင်းသတ္တဝါများဆိုင်ရာ အဖွဲ့၊ လက်မှုပစ္စည်း ဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ သစ်တောဆိုင်ရာအဖွဲ့နှင့် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာဆိုင်ရာအဖွဲ့ တို့ ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ နှင့် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များဆိုင်ရာအဖွဲ့ တို့တွင် အထူးသဖြင့် အား ကောင်းသော်လည်း အဖွဲ့အားလုံးတွင် အမျိုးသမီး ပါဝင်မှုသည် ၄ပုံ ၁ပုံ ခန့်သာရှိသည်။ RKIPN ရှိ

ခေါင်းဆောင် များနှင့် အဖွဲ့ဝင် အများအပြားသည် CSLD တွင်လည်း ပါဝင်ကြပြီး အဖွဲ့ ၂ခုသည် နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် ကြသည်။

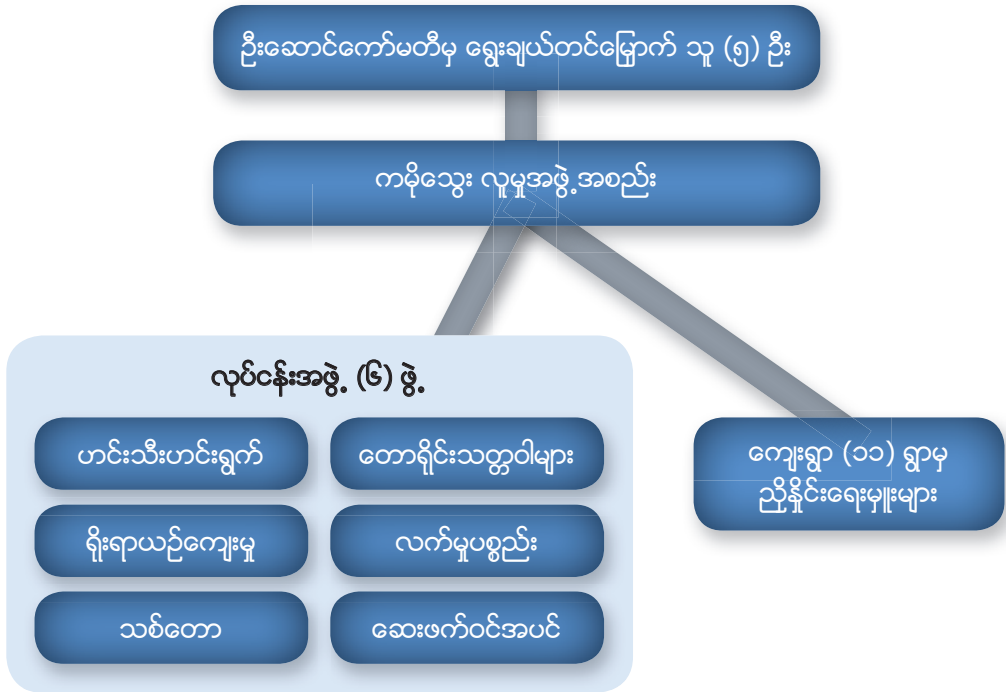

RKIPN အဖွဲ့ဝင်များ

RKIPN ဖွဲ့စည်းပုံ

RKIPN ၏ ဒဿန

ယခင်အချိန်က မြန်မာအစိုးရသည် ကမိုသွေးဒေသတဝိုက်ရှိ သစ်တောဖုံးလွှမ်းသော နယ်မြေများတွင် သစ်တောပြုန်းတီးလောက်အောင် သစ်ခုတ်ခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ယခုအခါ အစိုးရသည် အဆိုပါဒေသတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးကို စိတ်ဝင်စားပြန်သည်။ သို့သော် ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ အတိတ်ကာလ အတွေ့အကြုံများအရ ၎င်းကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်လာခြင်းအပေါ် ယုံကြည်မှု မရှိကြပေ။ RKIPN ၏ ဒဿနမှာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကသာလျှင် မိမိတို့၏ ဒေသကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ထိန်းချုပ် စီမံခန့်ခွဲပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကိုလည်း မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်သင့်သည်ဟု ယုံကြည်ထားကြသည်။

"အပြင်လူတွေက ငါတို့ သစ်တောကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်မယ် ဆိုတာကို မယုံဘူး။ ငါတို့ ဒေသခံများကသာလျှင် ငါတို့ သစ်တောကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့ တာဝန်ရှိတယ်။"

ကမိုသွေးဒေသခံများအတွက် ၎င်းတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော လုပ်ငန်းများ သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ခြင်းထက် ပိုမိုသောလေးနက်သည့် အဓိပ္ပာယ် ရှိပါသည်။ ထိန်းသိမ်း စောင့် ရှောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုအတွင်း RKIPN နှင့် အတူတကွ လုပ်ဆောင်ရန်

ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်နေစိတ်ထား များကို စကားလုံးတစ်လုံးဖြင့် ဖော်ပြရန် အဖွဲ့ဝင်များကို စာရွက်ပေါ်တွင် ရေးခိုင်းခဲ့သည်။ အဖွဲ့ဝင်တစ်ချို့၏ ရေးသား ချက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

လွတ်လပ်မှု-

ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုမှ လွတ်မြောက်ရန်

အနာဂတ်-

အပြင်လူများသည် ငါတို့နယ်မြေမှ အကျိုးအမြတ်များ ထုတ်ယူချင်ကြသည်။ ဒါကြောင့် ငါတို့နယ်မြေကို ငါတို့ကာကွယ်ဖို့ လုပ်ဆောင်ရမည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု-

ငါတို့နယ်မြေကို ငါတို့အဆုံးအရှုံးမခံချင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ငါတို့အတူတကွ စုစည်းညီညွတ်စွာ လုပ်ဆောင်ရမည်။

ဒေသခံများ၏ အောင်မြင်မှုများ

ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခဲ့ပြီးနောက် တနှစ်တာအတောအတွင်း RKIPN သည် ကမ္ဘာ့ဒေသခံများ ယခင်က ကြိုးပမ်း အားထုတ်ခဲ့သော ရပ်ရွာအခြေပြုသဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် အံ့ဩစရာ ကောင်းလောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အခန်း တွင် အဆိုပါလုပ်ငန်းများကို အထူးပြုဖော်ပြထားသည်။

ကရင်ရိုးရာ ပညာဗဟုသုတများကို သုတေသန ပြုခြင်း

RKIPN ၏ လုပ်ငန်းများ အားလုံးသည် ကရင်ရိုးရာပညာဗဟုသုတပေါ်တွင် အခြေခံ ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်ရိုးရာပညာဗဟုသုတများကို သုတေသနပြုခြင်းသည် တွေ့ရှိချက်များကို မှတ်တမ်း တင်ခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းတွင် ဒေသခံများကို စွမ်းအား မြှင့်တင်ပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသုတေသန လုပ်ငန်းများမှ ရရှိလာသောအသိတရားမှာ ဒေသခံ ပြင်ပမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုမည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံးထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မည်ဟု လာရောက်ပြော ဆိုသွန်သင်မှုထက် ဒေသခံများက ပိုမိုပြီးထိရောက်စွာလုပ်နိုင်ကြောင်းပင်ဖြစ်သည်။

"ငါတို့က ငါတို့ဒေသရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်းကို အပြင်လူတွေထက် ကောင်းစွာပိုသိတယ်။"

ယနေ့အချိန်ထိ RKIPN အဖွဲ့ဝင်များသည် ဒေသတွင်းရှိ ချောင်းမြောင်းများတွင် ကျက်စား လေ့ရှိသော ငါးမျိုးစိပ်များနှင့် သစ်တောထဲတွင် သဘာဝအလျောက်ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသော

ဆေးဖက်ဝင်အပင်များကို ကရင်ရိုးရာ ပညာဗဟုသုတပေါ်အခြေခံပြီး သု တေသနပြုစုထားပြီး ဖြစ်သည်။ ဟင်း သီးဟင်းရွက်များနှင့် သစ်ပင်များ ဆိုင်ရာ သုတေသနမှာ လုပ်ကိုင်နေ ဆဲအဆင့်ပင်ဖြစ်သည်။ အမှန်တ ကယ်အားဖြင့် ထိုကဲ့သို့ သုတေသနပြု လုပ်ခြင်းသည် ဒေသခံများအတွက် မဆုံးနိုင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်၎င်းတို့သည် အတွေ့အကြုံ သစ်များကို စဉ်ဆက် မပြတ်သင်ယူလေ့လာခြင်းနှင့် ထုတ်

ဒေသန္တရ ဗဟုသုတကိုအခြေပြုထားသောငါးသုတေသန

ဖော်မျှဝေခြင်းတို့ လုပ်ဆောင် နေခြင်းကြောင့် ဖြစ် သည်။ ထိုသုတေသနလုပ်ငန်းများသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အစောပိုင်းကာလကတည်းက CSLD မှစတင်လုပ် ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်နေခြင်းဖြစ်သည်။ သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ဒေသခံများကို ၎င်းတို့တွင်ရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံပြီးပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ဖိတ်ခေါ် ခဲ့ပြီး သုတေသနနည်းစနစ်ကို လည်း ရိုးရာဓလေ့မပျက်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ TRIP NET ၏ကူညီပံ့ပိုးမှုများဖြင့် RKIPN သုတေသီများသည် ၎င်းတို့ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော ဆေးဖက်ဝင်အပင် ၁၂၃ မျိုးကို ကရင်ဘာသာအမည်များဖြင့် ပညာ ပေးပို့စတာများကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ငါးမျိုးစိပ် ၈၆ မျိုးကိုလည်း ဒေသအခေါ်အဝေါ်နှင့် သိပ္ပံဆိုင်ရာ အမည်များဖြင့် ပညာပေးပို့စတာများ ဖြန့်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။ ငါးမျိုးစိပ် သုတေသနရလဒ်များနှင့် ကမိုသွေး လူ့အဖွဲ့ အစည်း၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင်ထား သော “ကမိုသွေး” ဟု အမည်ပေးထားသော သုတေသန စာအုပ်တစ်အုပ်ကိုလည်း TRIP NET မှ ပုံနှိပ်ဖြန့်ဝေခဲ့သည်။ ၎င်းသုတေသနမှ ပေါ်ထွက်လာသော ပညာဗဟုသုတ သည် ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရှိ

ကမိုသွေးရွာသားများမှကမိုသွေးစာအုပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီးသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲပြုလုပ်ပုံ

အရင်းအမြစ်များ၏တန်ဖိုးကို ဒေသခံ များအားပညာပေးရာတွင် အရေးပါ အရာရောက်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင်အ နာဂတ်တွင် ဆောင်ရွက်မည့်သဘာ ဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ၎င်းဒေသတွင်တည်ရှိသော အလွန် များပြားသည့် ဇီဝမျိုးစိပ်များအ ကြောင်းကိုနားလည်နိုင်ရန်၊ ပိုမိုကောင်း မွန်သော အခြေခံသတင်းအချက်အ လက်များ ထူထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ သို့ရာ တွင် သုတေသနတွေ့

ရှိချက် ရလဒ်များသာလျှင်အရေးပါခြင်း မဟုတ်ပဲထိုသုတေသနကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှု အဆင့်ဆင့်သည်လည်း အရေးပါလှသည်။ ၎င်းတို့၏ရိုးရာဓလေ့ ပညာဗဟုသုတများအပေါ် အခြေခံပြီး သုတေသနပြုလုပ်ခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေနှင့် မိမိ၏သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ကို အတူတကွထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်စွမ်းရှိသည် ဆိုသည့်ယုံကြည်မှုများ ရရှိစေခဲ့ပါသည်။

ရပ်ရွာအခြေပြု လူမှုစီးပွားဘဝ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

လူမှုစစ်တမ်းအတွက်လိုအပ်သောမေးခွန်းများကိုထုတ်ရန် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း

RKIPN ကို တရားဝင်ဖွဲ့စည်းခြင်းမပြုလုပ်မီ ၂၀၁၄ခုနှစ် အောက်တိုဘာလကတည်းက ပထမဦးဆုံး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ ကမိုသွေးလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လူမှုစီးပွားဘဝ အခြေအနေများကို စစ်တမ်း ကောက်ယူရန် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ကောက်ယူခြင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းလုပ်ငန်းသည် ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း

လုပ်ငန်းများ ရရှိခြင်းနှင့် ကောင်းစွာချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်မှုရမည်ကို နားလည်သဘောပေါက်ထားသော ဒေသခံများသည်၎င်းတို့၏ အနာဂတ်ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် လူမှုစီးပွားဘဝဆိုင်ရာ အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များကို နားလည်ထားရမည်ဟု ရည်ရွယ်လျက် ထိုစစ်တမ်းကို ကောက်ယူခဲ့သည်။ အစိုးရမှသော်လည်းကောင်း၊ ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှသော်လည်းကောင်း ကောက်ယူသည့် စစ်တမ်းထက် ကမိုသွေးဒေသခံများသည် ထိုစစ်တမ်းကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲပြီးကောက်ယူခဲ့သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြောင်းကို ၎င်းတို့ သာလျှင် အသိဆုံးဖြစ်သည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတစ်လျှောက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများသည် ၎င်းတို့ဒေသ၏စီးပွားရေးအခြေအနေကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာသဘောပေါက်ခဲ့သလိုတန်ဖိုးရှိသောသုတေသနဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများလည်း ရရှိလာခဲ့သည်။

၎င်းသုတေသနကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသခံများသည် ကျေးရွာရွာကို ပထမဦးဆုံး စစ်တမ်းကောက်ယူ ခဲ့သည်။ ထိုကျေးရွာများမှာ အထက်ဆိတ်ဖြိုး၊ ဆိတ်ဖြိုး နှင့် ညောင်ချောင်းဝတို့ဖြစ်သည်။ ထိုကျေးရွာရွာ၏ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် သတ်မှတ်ခဲ့သော နယ်နိမိတ်များသည် TNRP စီမံကိန်းအတွက် အဆိုပြုထားသော နယ်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံထားရသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကျေးရွာများမှ ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သောသစ်တောကို ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်သည် ဆိုသည့် ကြီးမားသောတန်ဖိုးတစ်ခုကို ပြသရန် ၎င်းသုတေသန စစ်တမ်းမှ လမ်းကြောင်းပေးခဲ့သည်။

၎င်းစစ်တမ်းကို အတူတကွ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲပြီး နောက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင် ရေးသွင်းခြင်းနှင့် ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိထားသော ဒေသခံ ၂၅ ဦးသည် စစ်တမ်းကောက်ယူသည့်အဖွဲ့တွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ရက် သတ္တပတ် (၂) ပတ်အတွင်း အိမ်ခြေပေါင်း ၁၂၂ အိမ်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းနိုင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ အရေအတွက်သည် ကျေးရွာသုံး ရွာရှိ လူဦးရေ၏ ထက်ဝက်ခန့် ဖြစ်သည်။ ကောက်ယူရရှိခဲ့သော အချက်အလက်များ ကို TRIP NET မှ စုစည်းခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာ သုံးသပ်ခြင်းတို့ကို လုပ် ဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုကျေးရွာခုရွာမှ ကောက်ယူရရှိခဲ့သည့် အချက်အလက်များသည် ကမိုသွေးဒေသရှိ ကျေးရွာအားလုံး ကို ကိုယ်စားပြုနိုင် သည်ဟု မျှော်လင့်သည်။

လူမှုစီးပွားစစ်တမ်းကို RKIPN အဖွဲ့ဝင်များကိုယ်တိုင်ကောက်ခံခြင်း

အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

- သုတေသနအချက်အလက် ကောက် ယူခဲ့သော အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၈% သည် ထင်းကို လောင်စာ စွမ်းအင် အဖြစ် အသုံးပြုပြီး ကျန်ရှိသော ၁၂% သည် မီးသွေးကို အသုံးပြုသည်။
- ငွေကြေးဖြင့် ရရှိသောဝင်ငွေအများ စုသည် စိုက်ပျိုးရေးမှ ဖြစ်ပြီး ၆၈% ရှိသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ မဟုတ်ပဲ နေ့စားအလုပ်လုပ်ခြင်းမှ ရရှိသော ဝင်ငွေ သည် ၂၆%ဖြစ်ပြီး ဒုတိယဖြစ်သည်။ သစ်တောမှ ရရှိသော ဝင်ငွေ မှာ ၆% သာ ဖြစ်ပြီး ယင်းသည် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ (NTFP) Non-Timber Forest Products များ ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။
- သို့ရာတွင် ငွေကြေးနှင့်မဟုတ်သောဝင်ငွေအများစုမှာ သဘာဝသစ်တောနှင့် မြစ်ချောင်းများမှ ရရှိခြင်းဖြစ်ပြီး ၅၆%ဖြစ်သည်။ ကျန်ရာခိုင်နှုန်းမှာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ ဖြစ်သည်။
- အကယ်၍ ငွေကြေးဖြင့်ရရှိသော ဝင်ငွေနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သော ပုံစံဖြင့်ရရှိသော ဝင်ငွေ ၂ ရပ်ပေါင်းကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် သစ်တောမှရရှိသောတန်ဖိုးသည် ၆%မှ ၂၈%အထိ မြှင့်တက်လာသည်။
- အိမ်ထောင်စုများ၏ ကုန်ကျစရိတ်အများဆုံးကဏ္ဍများမှာ အစားအစာ၊ နေအိမ်ပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းစရိတ်၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သားသမီးများအတွက် ပညာရေးတို့ဖြစ်သည်။

ကွမ်းသီးမှရရှိသောဝင်ငွေသည် ကမိုသွေးဒေသခံများအတွက်အဓိကကျခြင်း

- တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော အိမ်ထောင်စုတိုင်းသည် သစ်တောအတွက် ၎င်းတို့အတွက်အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည် ဟုဖြေဆိုကြပါသည်။ အဆိုပါသစ်တောမှရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများ မှာ အစားအစာ အတွက် ၈၂%၊ အိုးအိမ် ဆောက်လုပ်မှုများအတွက် ၈၆% နှင့် သစ်တောအတွင်းရှိ သဘာဝ ချောင်းမြောင်းများမှ ၇၄% ရရှိသည်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် သစ်ပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်များ၏ ဇီဝမျိုးစိပ်ပေါင်းစုံကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ဒေသခံများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည် ဆိုသည့်အချက်ကို သိရှိနားလည်သူ ၄၉% သာ ရှိသည်။

ကမိုသွေး ဒေသခံပြည်သူများသည် သစ်တောကို မည်မျှတန်ဖိုးထားသနည်း။

အကယ်၍ ငွေကြေးမှ ရရှိသောဝင်ငွေတစ်ခုတည်းကိုသာ ကြည့်မည်ဆိုပါလျှင် ကမိုသွေး ဒေသခံများသည် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်းမှ ၆%သာ ရရှိခြင်းကြောင့် သစ်တောက ၎င်းတို့ကို ဝင်ငွေအနည်းငယ်သာ ရရှိစေသည်။ သူတို့ရရှိသော ငွေကြေးဝင်ငွေ အများစုမှာ စိုက်ပျိုးရေး (ကွမ်းသီးပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ရောင်းချခြင်း) သို့မဟုတ် နေ့စားအလုပ်များမှ ရရှိသည်။ သို့ရာတွင် သစ်တောထဲမှ ငွေကြေးတစ်ခုတည်းပေးဝယ်စရာ မလိုပဲ အိမ်ထောင်စုများတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ထင်းလောင်စာ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ သားငါး နှင့် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များကို ရှာဖွေသုံးစွဲခြင်း မည်မျှ ရှိသည်ကို မေးမြန်းသည့်အခါ သစ်တောသည် ၎င်းတို့အတွက် အလွန်ကြီးမားသော တန်ဖိုးတစ်ခုဖြစ်သည် ဆိုသည့်အချက်မှာ ရှင်းလင်းထင်ရှားလာသည်။ သစ်တောသည် ငွေကြေး မဟုတ်သော ဝင်ငွေရရှိမှု ၏ ၅၆% ကျော်ရှိသည်။ ငွေကြေးဝင်ငွေနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သော ဝင်ငွေ ၂ရပ်ပေါင်းပါက သစ်တောမှရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးသည် ၆%မှ ၂၈% အထိ တိုးပွားလာသည်။ သစ်တောမရှိခဲ့လျှင် ကမိုသွေးဒေသ ၏ ဝင်ငွေ ၂၈%မှာ ပျောက်ကွယ်သွားလိမ့်မည်။ အကယ်၍သာ ပြင်ပမှာလာသော အုပ်စုတစ်ခုမှ ငွေကြေး မဟုတ် သော ဝင်ငွေရရှိမှုကဏ္ဍကို စုံစမ်းလေ့လာခြင်းမရှိပဲ ၎င်းစစ်တမ်းကို ကောက်ယူခဲ့မည် ဆိုလျှင် ဒေသခံပြည်သူများ အတွက် သစ်တော၏ကြီးမားသောတန်ဖိုးသည် အထောက်အထား အဖြစ် ရရှိမည် မဟုတ်နိုင်ပေ။ သို့သော် ငွေကြေးမဟုတ်သော ဝင်ငွေအမျိုးအစားများသည် ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ရှင်သန်မှုဘဝတွင် အရေးပါပုံကို ဒေသခံများက ရှင်းလင်း စွာနားလည် သဘောပေါက်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် မြုပ်ကွယ်နေသော တန်ဖိုးများကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် ၎င်းသုတေသနစစ်တမ်း ဒီဇိုင်းကို ၎င်းတို့ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အိမ်အမိုးပြုလုပ်ရန်အတွက်တောင်ထန်းရွက်များကိုစနစ်တကျခုတ်ယူခြင်း

သစ်တောသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် အလွန်ကြီးမားသော တန်ဖိုးတစ်ခု ဖြစ်သည် ဆိုသည့်အချက်ကို သုတေသန အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သော ဒေသခံများသည် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ပြီးနောက် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ပြန်လည် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရာတွင်ပြောဆို ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါသုံးသပ်ချက်များထဲမှ တချို့ကို အောက်တွင် ဖော်ပြ ထားသည်။

**ဒို့တတွေဟာ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး သစ်တောအပေါ် မှီခိုခဲ့ကြတယ်။
ဒါကြောင့် ငါတို့ဟာ သစ်တောကို ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည့်နည်းလမ်းဖြင့်
အသုံးချသင့်တယ်။**

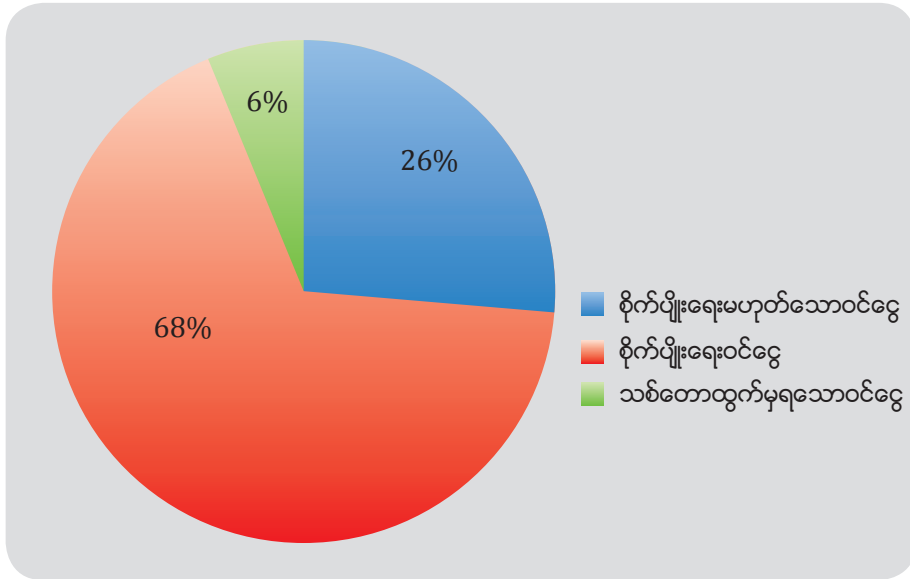
**ဆင်းရဲတဲ့ တောသူတောင်သားတွေ သစ်တောထဲဝင်ပြီး
သစ်တောထွက်ပစ္စည်းတွေကို စုဆောင်းထုတ်ယူနိုင်တာကို တွေ့ရတော့
ဝမ်းသာမိတယ်။ ဒါကြောင့် ငါတို့ရဲ့ သဘာဝ အရင်းအမြစ်တွေကို
အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက်ပါ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်မယ်ဆိုရင်
တကယ်ကောင်းမှာပါ။**

**သစ်တောနှင့် ၎င်းရဲ့ အရင်းအမြစ်တွေကို ငါတို့ကျေးရွာအတွက်
လိုအပ်သလောက်သာ ထုတ်ယူသုံးစွဲသင့်တယ်။ စီးပွားဖြစ်
ထုတ်ယူသုံးစွဲတာမျိုး မလုပ်သင့်ဘူး။**

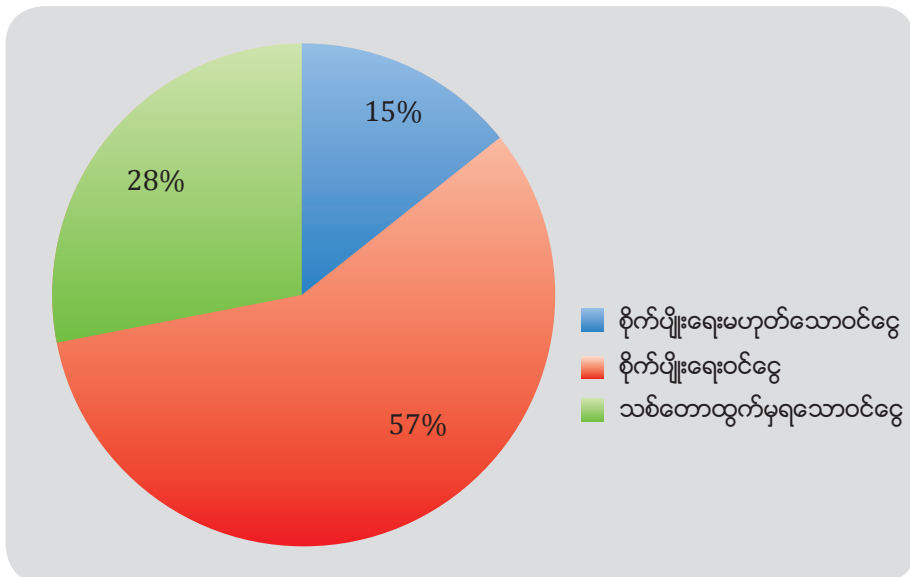
**အပြင်လူတွေက ငါတို့သစ်တောကို လာရောက်အသုံးချတဲ့အခါ
သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို ဖြစ်စေတယ်။ ငါတို့ဒေသခံတွေရဲ့
အသုံးချမှုပုံစံက သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို မဖြစ်စေဘူး။ ဒါကြောင့်
ငါတို့ရဲ့ သစ်တောကို ငါတို့ကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲပြီး
အသုံးချတာကိုပဲ လိုချင်တယ်။**

သစ်တောသည် မည်မျှတန်ဖိုးရှိသနည်း။

ငွေကြေး ဝင်ငွေ

ငွေကြေးနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သော ဝင်ငွေ နှစ်ရပ်ပေါင်း

ရပ်ရွာပညာပေးလုပ်ငန်း၊ လူမှု ကွန်ရက်ထူထောင်ခြင်းနှင့် လူထုလှုပ်ရှားမှုများ

လွန်ခဲ့သော ၁နှစ်တာအတွင်း RKIPN လှုပ်ရှားမှုများသည် ဒေသခံပြည်သူများအကြား ကွန်ရက် ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပညာပေးသင်တန်းများပေးခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်း၊ သက်ဆိုင်သူ အားလုံးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့်စွမ်းရည်များအပေါ်တွင် အောင်မြင်စွာ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ ကမိုသွေးဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအရာရှိများထံ တင်ပြနိုင် သည့်အခွင့်အလမ်းများ ရရှိခဲ့ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော မျိုးနွယ်တူ ကရင်လူမျိုးများနှင့်လည်း အတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတများ ဖလှယ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တောမီးမလောင်နိုင်ရန် တားဆီးကာကွယ်ခြင်း ဆိုင်ရာ သင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို ဖော်ထုတ်သော လူထုအစည်းအဝေးပွဲ အခမ်း အနားများကိုလည်း ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းနည်းအားဖြင့် ဒေသခံများသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအလုပ်များတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ပွင့်လင်းလာခဲ့ပြီး၊ တနင်္သာရီ ဒေသတလျှောက်ရှိ အဆိုပါ ကျွမ်းကျင်မှု များနှင့် ပညာရေး အခြေခံ ကောင်းများရှိသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအကြား ကွန်ရက်တစ်ခုကိုလည်း ထူထောင်နိုင် ခဲ့သည်။

သစ်တောအားတောမီးလောင်ခြင်းမှကာကွယ်ရန် မီးတားလမ်းများဖောက်လုပ်ခြင်း၊ မီးသတ်ပေးပို့စတာများကပ်ခြင်း

သစ်တောနှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်း၏တန်ဖိုးကိုမဆွေးနွေးခင်ခြင်း တောင်းယက်အစီအစဉ်ဖြင့် စတင်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်နေ့တွင်စုပေါင်းသစ်ပင်စိုက်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်နေ့တွင်ပန်းချီပြိုင်ပွဲဝင်နေသောကလေးတစ်ဦး

လေ့လာမှု ဖြစ်စဉ်။ သောက်သုံးရေ ရရှိရန် စနစ်တစ်ခု ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ရေဝေကုန်းတန်း ပူးပေါင်း စီမံခန့်ခွဲမှု

သဘာဝအတိုင်းရေစီးဆင်းမှု၊ ဒီဇိုင်းဖြင့်ဆောက်ရွက်ထားသော ကမိုသွေး ဒေသခံများ၏ အတွေ့အကြုံများ သည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အထက်မှအောက်နှင့် အောက်မှအထက်သို့ စီမံခန့်ခွဲမှု နှစ်မျိုးအကြား မတူညီမှုကို လေ့လာနိုင်သည့် အရေးပါသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

အခြေခံ အယူအဆ

၂၀၁၄ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်း ဒေသခံများနှင့် ကျင်းပခဲ့သော အစည်းအဝေးတစ်ခုတွင် TRIP NET သည် သဘာဝအတိုင်း စီးဆင်းနေသော တောင်ကျစမ်းချောင်းရေကို ဆိတ်ဖြန်း ကျေးရွာနှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာ များသို့ ရေပေး ဝေခြင်းလုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော် ခြင်းဖြင့် ကမိုသွေးဒေသအတွင်း ပိုမိုကောင်းမွန်သော သန့်ရှင်းသည့် သောက်သုံးရေရရှိရေးကို လုပ်ဆောင်ရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းကို CSLD နှင့် RKIPN တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး TRIP NET က ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည်။ TRIP NET သည် အဆိုပါ စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးအကူအညီ ကို "အိမ်ထောင်စုများအတွက် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံး ရေ ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်းဖြင့် ဒေသခံ ကျေးရွာသားများ ရေဝေကုန်းတန်း စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက် လာစေရန် စည်းရုံးခြင်း" ဆိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၂၀၁၅ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် TBC (The Border Consotium) ထံ အဆိုပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းသည် ဒေသခံများအတွက် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိရေးအပြင် ကမိုသွေး ဒေသ၏ ရေဝေကုန်းတန်း စီမံခန့်ခွဲမှုကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကိုကာကွယ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်ပါဝင်လာစေရန် ဒေသခံများကို စွမ်းရည် မြှင့်တင်ပေးသည့် ရည်ရွယ်ချက် များလည်း ပါဝင်သည်။

ဆိတ်ဖြန်းကျေးရွာသို့ရောက်ရှိလာသောပိုက်လုံးများ

အများနှင့်အတူ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်

ဒေသခံများသည် စီမံကိန်းဒီဇိုင်း ရေးဆွဲခြင်းမှ သည် အကောင်အထည်ဖော်သည့်အထိ အဆင့်တိုင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြပြီး လုပ်ငန်းစဉ်များတလျှောက် ၎င်းတို့၏ စွမ်းရည်နှင့် ယုံကြည်မှုများကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် နယ်သာလန်နိုင်ငံမှ လွတ်လပ်သော ရေအရင်းအမြစ် အင်ဂျင်နီယာ ပညာရှင်တစ်ဦး ကမိုသွေး ဒေသသို့ လာရောက်ခဲ့ပြီး ဒေသခံများနှင့်၊ TRIP NET နဲ့အတူတကွ ပူးတွဲလျက် သောက်သုံးရေ ဖြန့်ဝေမည့် နည်းစနစ် ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရေးအတွက်

စစ်တမ်းတစ်ခု ပြုစုခဲ့သည်။ ယင်းလေ့လာမှုမှ ကျေးရွာသားများသည် ရေစီးဆင်း မှုပမာဏနှင့် ရေဖိအားတို့ကို တွက်ချက်မှု၏အရေးပါပုံကို သင်ယူလေ့လာနိုင်သည့် တန်ဖိုးရှိသော အခွင့်အလမ်း တစ်ခုကို ရရှိခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် TRIP NET သည် ရေ အရည်အသွေး စမ်းသပ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ရေထဲတွင် အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သော ဓါတ်သတ္တု ပျော်ဝင်မှုများ မရှိကြောင်း အထောက်အထား တွေ့ရှိခဲ့ သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရေသည် သောက်သုံးရန် သင့်သောရေ ဖြစ်ကြောင်းအတည်ပြု ခဲ့သည်။ နယ်သာလန်နိုင်ငံတွင် ဓါတ်ခွဲ စမ်းသပ်မှုများကလည်း ထိုတွေ့ရှိ ချက်ကို အတည်ပြုခဲ့သည်။

၂၀၁၅ မတ်လတွင် RKIPN အဖွဲ့ဝင် ၆၀ ကျော်ဖြင့် စီမံကိန်းကို စတင်အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး ရေပိုက် လိုင်း သွယ်တန်းမည့် မြေပြင်ကို ရှင်းလင်းခဲ့သည်။ ဧပြီလကုန်တွင် RKIPN သည် သောက်သုံးရေ စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ် တစ်ခုကို ထူထောင်ရန် အစည်းအဝေးတစ်ခုကို ကျင်းပပြီး တာဝန် ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းစွာ ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းကို စီမံခန့်ခွဲရန် ကော်မတီတစ်ရပ် ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ထိုကော်မတီတွင် RKIPN နှင့် CSLD အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ထိုအဖွဲ့နှစ်ခုလုံးတွင် မပါဝင်သော ရွာသားတချို့ ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၅ မေလ မှ စက်တင်ဘာလ အထိ ဒေသခံကျေးရွာ သားများသည် ရေပိုက်လိုင်းများ သွယ်တန်းခြင်း၊ ရေလျှောင်ကန်များ တည်ဆောက်ခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများ စက်တင်ဘာလအတွင်း ပြီးစီးခဲ့ပြီး ရေပေးဝေရေး စနစ်ကို စတင် စမ်းသပ်ခဲ့၍ လိုအပ်သော ပြင်ဆင်မှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ၎င်း စီမံကိန်း မှ သောက်သုံးရေဖြန့်ဝေမှု တရားဝင် အခမ်းအနား ဖွင့်ပွဲ ဆောင်ရွက်ရန်အဆင်သင့် ဖြစ်နေပြီ ဖြစ်သည်။

TNRP ၏ အထက်မှ အောက်သို့ စီမံခန့်ခွဲမှုပုံသဏ္ဍာန်ကို ဒေသခံများ ကန့်ကွက်ခြင်း

ရေရရှိရေးအတွက်ပိုင်းဝန်းလုပ်ဆောင်မှု

ဒေသခံများ ဆောင်ရွက်သော အောက်ခြေမှအပေါ်သို့ ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် အပေါ်မှ အောက်သို့ ချဉ်းကပ်သည့် နည်းလမ်း ထက် များစွာနှေးကွေးမှုရှိသည်။ ဒေသခံ များသည် စီမံကိန်းဒီဇိုင်းအတွက် ဆွေး နွေးခြင်းနှင့် သဘောတူညီ ချက်ရယူခြင်း၊ လိုအပ်သော ရန်ပုံငွေနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာ များ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက် ရခြင်းနှင့် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တို့ကို အဆင့်ဆင့်လုပ်ဆောင်နေရ

ချိန်တွင် TNRP သည် ဒေသခံများ ကျင်းပသော အစည်းအဝေးပွဲသို့ ၂၀၁၄ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် တက်ရောက်ပြီး အစည်းအဝေးပွဲတွင်ဆွေးနွေးခဲ့သော စိတ်ကူးအကြံ အစည်များကို အတုယူလျက် သဘာဝရေစီးဆင်းမှုကို မပျက်ယွင်းစေဘဲ သောက်သုံးရေ ဖြန့်ဖြူးသည့် စနစ်ကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စီမံ ကိန်းတစ်ခုအနေဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် ဖြတ်လမ်းနည်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ ကြသည်။ ကမိုသွေး ဒေသရှိကျေးရွာ ၁၂ ရွာတွင် ၃ ရွာသည် TNRP မှအဆိုပြုထားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း

စောင့်ရှောက်သော ဒေသအတွင်းကျရောက်နေပြီး ထိုကျေးရွာ၇ရွာသည် နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော် တည်ရှိခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့ပိုင်သစ်တောနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို ဆုံးရှုံးရမည့် အခြေအနေဖြစ်နေသည်။ TNRP သည် ထို ကျေးရွာ ၃ ရွာတွင် သောက်သုံးရေ ရရှိရေးစီမံကိန်းကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းအပေါ် ကျေးရွာ၏ သဘော တူညီမှု ရရှိရန် ကြိုးစားနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံများ၊ RKIPN၊ CSLD သို့မဟုတ် TRIP NET တို့ကို အဆိုပါ စီမံကိန်းအကြောင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းမရှိပဲ TNRP သည် ၂၀၁၅ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဆိတ်ဖြိုးကျေးရွာတွင်ရေပိုက်လိုင်း များသွယ်တန်းရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ TNRP သည်၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းဒီဇိုင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို လေးစားလိုက်နာမှု မရှိဟု ဆိုပြီး ဒေါသထွက်ခဲ့ကြသော ဆိတ်ဖြိုး နှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာမှ ဒေသခံများသည် TNRP စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင် ကန့်ကွက်ခဲ့ ကြသည်။

တင်းမာမှုများဖြင့်တက်လာခြင်း

ဆိတ်ဖြိုး နှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာများတွင် ၎င်းတို့၏စီမံကိန်းကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသော TNRP သည်ထိုကျေးရွာများအနီးရှိ ကလဲ့ဖဒို ကျေးရွာတွင်ရေပိုက်လိုင်းစနစ်တပ်ဆင် မှု ရွေ့ပြောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် TNRP စီမံကိန်းသည် ကမိုသွေးဒေသခံများအကြား ပဋိပက္ခတစ်ခုကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ RKIPN အဖွဲ့ဝင်များ၏ ရေပိုက်များ မြှုပ်ထားမည့် နေရာတွင် ကလဲ့ဖဒို ကျေးရွာသားများက TNRP ၏ ရေပိုက်များကိုချထား ပြီးသည့် နောက် ၎င်းတို့၏ ပိုက်များကို ခါးဖြင့်ခုတ်ထစ်ခံထားရသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုအခါ ကလဲ့ဖဒို ကျေးရွာသားများက ဆိတ်ဖြိုး နှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ ရေပိုက် စနစ်ကိုဖျက်ဆီးပြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့ကြသည်။ စွပ်စွဲခံခဲ့ရသော ရွာသားများက TNRP ၏ စီမံကိန်းကို မနှစ်မြို့သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ အလုပ် မျိုး မလုပ် ဆောင်ပါဟု ငြင်းဆိုကြသည်။ ရေပိုက်လိုင်းပျက်စီးခြင်းသည် ၎င်းတို့ကိုအကြောင်းမကြား ဘဲ၎င်းတို့ပိုင် မြေယာ ထဲတွင် ပိုက်လိုင်းဖြတ်သန်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်ကို ဒေါသထွက်နေကြသော တောင်သူတစ်ချို့က လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း ကား ပို၍ဖြစ်နိုင်သည် ဟုသဘောတူခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ပြဿနာမျိုးကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် RKIPN သည်မြေပိုင်ရှင်တို့၏ မြေပေါ်တွင် ရေပိုက်လိုင်းမတည်ဆောက်မီ တောင်သူများထံ ခွင့်ပြုချက်ကို အမြဲ ရယူခဲ့သည်။ TNRP သည် RKIPN နှင့် CSLD တို့ တည်ဆောက်ပြီးစီးခဲ့သော ရေပိုက်လိုင်းကြောင်း အတိုင်း ၎င်းတို့၏ရေပိုက်လိုင်း ကိုသွယ်တန်းပြီးရေယူမည်ဖြစ်သည်အတွက် ရေစီးဆင်းမှုအလုံအလောက် မရရှိနိုင်ပေ။ ယင်းအချက်သည် ပဋိပက္ခ တစ်ချို့ကို ဖန်တီးခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် မေလထဲတွင် ကျင်းပခဲ့သော အစည်းအဝေးများပြီးနောက်ပိုင်း TNRP သည် သူတို့၏ ရေပိုက်လိုင်းစနစ်အတွက် ရေရယူမည့် နေရာကို အထက်ပိုင်းသို့ပြောင်းရွှေ့ပြီး ရေစီးဆင်းမှု အလုံအလောက် ရရှိသောနေရာမှ ရေရယူခြင်းဖြင့် ရေပေး ဝေမှုစနစ် နှစ်ခုစလုံး လည်ပတ်နိုင်ရန် သဘောတူညီခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ နောက်ဆုံး အပတ်တွင် ကလဲ့ဖဒို ကျေးရွာမှ ရွာသားများနှင့် ဆိတ်ဖြိုး နှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာမှ ရွာသားများ တွေ့ဆုံကြပြီး ရေပေးဝေမှုစီမံကိန်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်စေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသလို ၎င်းတို့ အကြား ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော တင်းမာမှုများကိုလည်း ဖြေရှင်းခဲ့ကြသည်။

မတူကွဲပြားမှုများကိုဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း

TNRP ၏ဒီဇိုင်းသည် RKIPN/CSLD ဒီဇိုင်းထက် အဓိကအသွင် လက္ခဏာတစ်ချို့တွင် အားနည်းကြောင်း သက်သေ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပထမဦးဆုံးအချက်မှာ သူတို့၏ရေရယူမှုစနစ်သည် အလွယ်တကူ ပိတ်ဆို့ မှု ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို ပိတ်ဆို့မှုကို ဖယ်ရှားရန်မှာလည်း အလွယ်တကူ လက်လှမ်းမမှီ နိုင်ပေ။ RKIPN/CSLD သည် ထိုပြဿနာကို ရှောင်ရှားရန် ရေရယူမှုစနစ်ကို အထူးဒီဇိုင်းရေး ဆွဲခဲ့သည်။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် TNRP သည် ၎င်းတို့၏ ရေပိုက် လိုင်းများကို မြေပြင်ပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြင့်နေရောင်ခြည်နှင့် တိရိစ္ဆာန်များကြောင့် ပျက်စီးနိုင်သည့် အန္တရာယ် ရှိသည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့်လည်း ကလဲ့ဖဒိုကျေးရွာရှိ ထိုပိုက်လိုင်းကို ကြွက်များကကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီး ခဲ့သည်။ အခြားတဖက်တွင် RKIPN/CSLD သည် စီမံကိန်း၏ ရေရှည် တည်တံ့မှု အတွက် လိုအပ်ချက်ကို ဒေသခံများ ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်သည့်နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး ရေပိုက်လိုင်းကို မြေပြင်မှ တစ်ပေအနက်အောက် တွင် မြုပ်နှံသည့်နည်းလမ်းကို ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ် ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံများ၏ လုပ်အားဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု အများအပြား လိုအပ်ခဲ့ပြီး စိတ်အားထက်သန်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသဖြင့် လုပ်ငန်းပြီးစီးခဲ့သည်။

TNRP ရေပိုက်လိုင်းစနစ် ဆုံးရှုံးခြင်း

၂၀၁၅ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ကလဲ့ဖဒို ကျေးရွာရှိ ဒေသခံများသည် TNRP ၏ ရေပေးဝေမှုစနစ်ကို စတင်အသုံးပြု ရန် ကြိုးစားခဲ့ရာတွင် ရေပိုက်လိုင်းများ ပေါက်ကွဲခဲ့သည်။ TNRP သည် ရေစီးဆင်းမှု စနစ်တလျှောက်ရှိ အမြင့်ပေ မတူညီမှု အပေါ်တွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ရေဖိအားကိုတွက်ချက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပုံရသည်။ အဆိုပါ ရေပိုက်လိုင်းစနစ် ပျက်စီးမှုကို မည်သူမှလာရောက်ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုသောကြောင့်ရွာသားများ ရေမရရှိခဲ့ပေ။ အခြားတဖက်တွင် RKIPN နှင့် CSLD သည်၎င်းတို့၏ ရေပေးဝေမှုစနစ်တွင် ရေဖိအားကို အထူးတွက်ချက်ပြီး ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခဲ့သည်။ ရေအရင်းအမြစ် ဆိုင်ရာ အင်ဂျင်နီယာထံမှ လေ့လာသင်ယူထားခဲ့ကြသော ဒေသခံများသည်ရေပိုက်လိုင်းတလျှောက် ရေဖိအားကို ဖြေလျော့ရန် ရေလှောင်ကန် ၂ခုတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်ချက်ကို သိရှိခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် အဆိုပါလိုအပ်ချက် အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသဖြင့် ဆိတ်ဖြိုး နှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာများရှိ အိမ်ခြေ ၂၂၀ ကျော်ကို လက်ရှိ အချိန်ထိ သောက်သုံးရေကို အောင်မြင်စွာ ဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ရေပေးဝေမှုစနစ် မအောင်မြင်ခဲ့သည့် နောက်ပိုင်း TNRP သည် ထိုစီမံကိန်း ကို ဒေသခံအုပ်စုများ လက်ထဲလွှဲပေးရန် ကမ်းလှမ်းလာခဲ့သည်။ ဒေသခံများ သည် ထိုကမ်းလှမ်း ချက်ကို ဆက်လက်ပြင်းဆန်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စီမံကိန်းကိုသာ ဆက်လက်အကောင်အထည် ဖော်ရန် စိတ်အားထက်သန်လျက်ရှိသည်။

ရေဖိအားကိုလျော့ကျစေသည့်စနစ်ကိုမသုံးထားသောကြောင့်ပိုက်ဆက်မှရေပန်းထွက်ခြင်း

ဒေသခံများ၏ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်မှု နှင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေသော တိုးတက်မှုများ

TRIP NET နှင့် TNRP နည်းစနစ်နှစ်ခု အကြား ထင်ရှားသော ကွဲပြားခြားနားမှုမှာ TRIP NET ၏ ဦးဆောင်မှု အောက်တွင် ဒေသခံများသည် စီမံကိန်း၏ပိုင်ရှင်များ အမှန်တကယ်ဖြစ်သလို စီမံခန့်ခွဲသူများလည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံများသည် စီမံကိန်းအပေါ် ပိုပြီးတန်ဖိုးထားကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သောက်သုံးရေ ဖြန့်ဝေမှု စနစ် ကိုစတင်အသုံးပြုချိန်တွင် ရေပိုက်လိုင်း ၏အဝေးဆုံးနေရာတွင် တည်ရှိသော ကျေးရွာများသို့ ပိုက်လိုင်းတလျှောက် ရေစီးဆင်းမှု ရေရရှိမှု အလွန်အားနည်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံများသည် အိမ်ထောင်စုတိုင်းမျှတသည့် ရေရရှိမှု ဖြစ်ပေါ်စေရန် ပိုမို ကြီးမားသောပိုက်လိုင်းများဖြင့်အစားထိုးပြုပြင်ခြင်း၊ ရေလျှောင်ကန်များကို ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများသည် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အချိန်များ ပြေယာများကို အသုံးပြု ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရေပေးဝေမှုစီမံကိန်းသည် ဒေသခံများ၏ စီမံကိန်း တိုးတက်မှုအပေါ် တာဝန်ယူလိုစိတ် စွမ်းပကားကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရုံမျှမက အနာဂတ်တွင် အကောင်အထည်ဖော်မည့် ကျန်းမာသန့်ရှင်းစွာနေထိုင်ခြင်း၊ ငါးသယံဇာတ တိုးပွားအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် နေအိမ်ခြံဝင်းများအတွင်း ဥယျာဉ်များပျိုးထောင်ခြင်း စသည့် စီမံကိန်းများအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ကို ချနိုင်ခဲ့သည်။ ရေပေးဝေမှုစနစ်ကို ကမိုသွေးဒေသ၏ ကျေးဇူးတော်နေ့ အခမ်းအနားနှင့် အတူ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် တရားဝင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။

အိမ်ထောင်စု ၂၀၀ ကျော်ကိုရေအလုံအလောက်ပေးနိုင်သည့်အတွက်ကျေးဇူးတော်ချီးမွမ်းခြင်း

အဓိကသင်ယူရရှိခဲ့သောသင်ခန်းစာများ

- တဆင့်ပြီးတဆင့် အောက်ခြေမှ စပြီးချဉ်းကပ်သော လုပ်ငန်းစဉ်သည် စီမံကိန်းတစ်ခုကို အမှားနည်းပါးစေရန် ရှောင်ရှားနိုင်သည်။
- အပေါ်မှ အောက်သို့ချဉ်းကပ်သော အလျင်စလို လုပ်ဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းသည် ဒေသခံလူ့အဖွဲ့ အစည်းအတွင်း ပဋိပက္ခကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။
- ရပ်ရွာ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပွင့်လင်းစွာ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အောင်မြင်သော စီမံကိန်းတစ်ခုအတွက် လိုအပ်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။
- ဒေသခံများသည် စီမံကိန်း၏ ပိုင်ရှင်များ စီမံခန့်ခွဲသူများဖြစ်သည်ဆိုလျှင် သူတို့သည် ထိုစီမံကိန်းကို ပို၍ တန်ဖိုးထားသည်။
- ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော နည်းစနစ်သည် ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းထံ သောက်သုံးရေရရှိရေးကို ဆောင်ကျဉ်းပေးနိုင်ရုံ သက်သက်မဟုတ်ပဲ ဒေသခံများကို ၎င်းတို့၏ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စီမံကိန်းကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များကိုလည်း မြှင့်တင်ပေး နိုင်ခဲ့သည်။

သောက်သုံးရေပေးဝေမှု စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မှု အချိန်ဇယား

နိုဝင်ဘာ၊ ၂၀၁၄	TRIP NET သည် ရပ်ရွာအစည်းအဝေးတစ်ခုတွင် ဤစီမံကိန်းကို ပထမဆုံး အဆိုပြုခဲ့သည်။
ဒီဇင်ဘာ ၁၇ ရက်၊ ၂၀၁၄	ရေ အင်ဂျင်နီယာသည် စီမံကိန်းဒီဇိုင်းကို TRIP NET ၊ ဒေသခံများနှင့်အတူ ရေးဆွဲနိုင်ရန် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ဆောင်ရွက်သည်။
ဖေဖော်ဝါရီ ၆ ရက်၊ ၂၀၁၅	TRIP NET သည် ရေ အရည်အသွေးကို စမ်းသပ်ပြီး အန္တရာယ်ကင်းစွာ သောက်သုံးနိုင် သည်ဟု အတည် ပြုသည်။
ဖေဖော်ဝါရီ ၁၁ ရက်၊ ၂၀၁၅	TRIP NET သည် ဆိတ်ဖြိုး နှင့် အထက်ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာရှိ ဒေသခံများနှင့် အစည်း အဝေးကျင်းပပြီး ဤစီမံကိန်းကို ရှင်းပြခဲ့သည်။
မတ် ၇ ရက်၊ ၂၀၁၅	RKIPN အဖွဲ့ဝင် (၆၀) ကျော်တို့သည် ရေရယူမည့်နေရာနှင့် ရေပိုက်လိုင်း အတွက် မြေပြင်ရှင်းလင်းမှုများ စတင်လုပ်ဆောင်သည်။
ဧပြီ ၂၀ ရက်၊ ၂၀၁၅	TNRP သည် ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာသို့ ဒေသခံများကိုအသိပေးခြင်းမရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ ရေပိုက်လမ်းများကို သယ်ဆောင်လာရာ ရွာသားများက ၎င်းတို့၏ အပေါ်မှ အောက်သို့ စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံကိုကန့်ကွက်သဖြင့် TNRP သည် ထိုစီမံကိန်းကို ကလဲ့ဖဒိုကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့သယ်ဆောင်သွားသည်။
ဧပြီ ၃၀ ရက်၊ ၂၀၁၅	RKIPN နှင့် CSLD အဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အခြား ဒေသခံများသည် ရေ ပေးဝေရေး စနစ်ကို စီမံခန့်ခွဲမည့် ကော်မတီတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
မေ ၂ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဒေသခံများသည် TNRP နှင့် မြေးခံဘော် ကျေးရွာတွင်တွေ့ဆုံလျက် ရေဖြန့်ဝေ ရေးစနစ် (၂) ခုနှင့်စပ်လျဉ်းသော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းကြသည်။
မေ ၉ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဒေသခံများသည် TNRP နှင့်အတူ ရေအရင်းအမြစ်နေရာသို့ သွားရောက်လေ့ လာ၍ TNRP ၏ ရေရယူမှုနေရာကို ရေလမ်းကြောင်း၏အထက်ပိုင်းသို့ ပြောင်း ရွှေ့ရန် သဘောတူခဲ့ပြီး၊ ရေဖြန့်ဝေမှုစနစ်နှစ်ခုစလုံး အတူတကွ တည်ရှိ၍ ရေ အလုံအလောက် ရရှိရန် အထူးဂရုပြု တည်ဆောက်ခဲ့သည်။
မေ ၁၄ ရက်၊ ၂၀၁၅	TRIP NET ၏ ရေပေးဝေမှုစီမံကိန်းအတွက် PVC ပိုက်လမ်းများ ကမိုသွေးဒေသ သို့ ရောက်ရှိသည်။
မေ ၂၃ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဒေသခံများသည် မြေပြင်တွင် ပိုက်လမ်းများ တပ်ဆင်ခြင်းကို စတင်သည်။
ဇွန် ၃ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဒေသခံများသည် ရေထိန်းကန်များ တည်ဆောက်ကြသည်။
ဇွန် ၂၂ ရက်၊ ၂၀၁၅	ကလဲ့ဖဒို ရေပေးဝေမှုစနစ်ကို စတင်ဖွင့်လှစ်ချင်း TNRP ၏ ပိုက်လမ်းများကွဲကုန် ကြသည်။
စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၁၅	ဆိတ်ဖြိုး - အထက်ဆိတ်ဖြိုး ရေပေးဝေမှုစနစ် တည်ဆောက်မှုပြီးစီး၍ စမ်းသပ်ခြင်း၊ ချိန်ညှိခြင်းများ စတင်လုပ်ဆောင်သည်။
အောက်တိုဘာ ၈ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဆိတ်ဖြိုး - အထက်ဆိတ်ဖြိုး ရေပေးဝေမှုစနစ် အပြည့်အဝလည်ပတ်ပြီး၊ ကျေးဇူးတော် နေ့တွင် တရားဝင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

ငါးမျိုးစိပ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေများ

အတိတ်ကာလတွင် ကျေးရွာတိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင် ရိုးရာဓလေ့ ငါးမျိုးစိပ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေများ ရှိခဲ့ပြီး၊ ငါးမျိုးစိပ်များ ပေါက်ဖွားသည့် မြစ်ချောင်းများ၏ ရေနက်ပိုင်းနေရာများကို သတ်မှတ်ကြလေ့ရှိသည်။ အဆိုပါ ရိုးရာဓလေ့ ငါးမျိုးစိပ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း အလေ့အထကို ပြန်လည်ရှင်သန် စေခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့သွေး ဒေသခံများသည် ငါးသယံဇာတ အရေအတွက် ကျဆင်းမှုကို ပြန်လည်ကုစားရာရောက်သလို၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ၏ ရိုးရာဓလေ့တစ်ခုကို ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ရာလည်း ရောက်ပါသည်။ ပထမဆုံး ငါးမျိုးစိပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေကို ကထောင်းနီ ကျေးရွာတွင် ၂၀၁၄ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စတင်ထူထောင် ခဲ့ပြီး ထန်းတပင် ဘေးခွဲအိုင်ဟု လူသိများခဲ့သည်။

ငါးဘေးခွဲအိုင်ထူထောင်သည့်နေ့တွင်တွေ့မြင်ရသည့်ဘာသာစုံဆု တောင်းပွဲအခမ်းအနား

ဒေသဆိုင်ရာပညာပေးသုတေသနအပေါ် အခြေခံသော သုတေသနလုပ်ငန်း၏ ရလဒ်များထဲမှ တစ်ခုမှာ ရပ်ရွာမှ ဦးဆောင်သော ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေ (Community Initiated Fish Conservation Zone) ထူထောင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းသည် ဒေသခံများကို ၎င်းတို့ ဒေသရှိ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် ရေရှည်တည်တံ့သော နည်းလမ်းဖြင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည် ဆိုသည့်အချက်ကို အသိပညာပေးသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုလည်း

ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် မြစ်ချောင်းများနှင့် သစ်တောများ၏ဂေဟစနစ်ကို ပြန်လည် ကုစားလာနိုင်သည့်အချိန်တွင် ဒေသခံများ၏ဘဝနေထိုင်မှု၊ အရည်အသွေးလည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အနာဂတ်ကာလတွင် ကျေးလက်ဒေသပြန်လည် တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံ များ၏ အခွင့်အရေးကိုတိုးမြှင့်ခြင်းသည် အရေး ပါသောအခန်းကဏ္ဍတစ်ခု အဖြစ်ပါဝင်လာမည်။

ဒေသခံများချမှတ်ခဲ့သော ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေ ထူထောင်ရသည့်ရည်ရွယ်ချက်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

- ကရင်ရိုးရာဓလေ့အတိုင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း အလေ့အကျင့်များကိုတည်တံ့စေ ခြင်းဖြင့် ကရင်လူမျိုး တို့၏ အမှတ်သင်္ကေတကို အသိအမှတ် ပြုလာစေရန်
- ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း သုံးစွဲခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းအကြား မျှတသော အလေ့အကျင့်များ ဖြစ်ပေါ်စေရန်
- မြစ်ချောင်းများ၏ဂေဟစနစ် နှင့် သစ်တောများ၏ ဂေဟစနစ်တို့ကို ပြန်လည်ကုစားရန်
- သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် ကောင်းမွန်သော ရေ၏အရည်အသွေးကို ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် လူသား၏ ရှင်သန်မှု၊ အရည်အသွေးကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်

ဒေသခံများအကြားအချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီး ချမှတ်ထားသောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

- ရပ်ရွာမှအသိအမှတ်ပြုထားသော ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေအတွင်း မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ထိခိုက်ပျက်စီးစေရန်မဆောင်ရွက်ရ။
- ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေအတွင်းငါးဖမ်းခြင်းနှင့်ငါးမျိုးစိပ်များ ထိခိုက်ပျက်စီးစေသည့် လုပ်ရပ်များကို တားမြစ်သည်။
- ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေအတွင်းသို့ဝါတုဆေးဝါးသုံးစွဲသည့် စိုက်ပျိုးရေးမှ ရေစီးဝင်မှုကိုတားမြစ်သည်။
- အဆိပ်အတောက်များ အသုံးပြု၍သော်လည်းကောင်း ပေါက်ကွဲစေတတ်သောပစ္စည်းများ အသုံးပြု၍သော်လည်းကောင်း လျှပ်စစ်ဓါတ်အား အသုံးပြု၍သော်လည်းကောင်းရေငုပ်၍ လှုံ့ဖြင့်ပစ်ခတ်ဖမ်းဆီးခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း မသင့်လျော်သောငါးဖမ်းနည်းစနစ်တခုခုကို ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေနှင့် ကပ်လျက် တောင်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက် နေရာများတွင် ငါးဖမ်းခြင်းကို တားမြစ်သည်။
- ရပ်ရွာမှသဘောတူအတည်ပြုထားသော အဆိုပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ချိုးဖောက်သူ များအား CSLD ၏ကျေးရွာလူကြီးများက ပညာပေးခြင်းများ ပြုလုပ်မည်။
- အဆိုပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံချိုးဖောက်သူကို ရပ်ရွာအတွင်း အများနှင့်ဆိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရမည်။ အဆိုပါစည်း မျဉ်းစည်းကမ်းများကို တတိယအကြိမ် မြောက်ချိုးဖောက်သူအား မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU အာဏာပိုင်များထံ ပို့ဆောင်ပြီး ဥပဒေအရအရေးယူ သွားမည် ဖြစ်သည်။

ဘာသာမရွေး၊ လူမျိုးမရွေး လူထုစည်းမှုကိုပေးခဲ့သည့်ငါးဘေးမဲ့ဒေသအခမ်းအနား

အမှန်တကယ်အားဖြင့် ငါးမျိုးစိပ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေကိုအစိုးရနှင့်အခြားအဖွဲ့အစည်း များ၏ လွှမ်းမိုးမှုမပါရှိပဲ ဒေသခံများကိုယ်တိုင် အစပြုအကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဒေသ၏ယဉ်ကျေးမှု ဇီဝမျိုးစိပ်ပေါင်းစုံ ရှင်သန်ရပ်တည်မှုနှင့် ပြည်သူများအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး စိတ်ကူးစိတ်သန်းပေါ်တွင် အခြေခံထားသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက် ခြင်းဖြင့် ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ စွမ်းရည်များ မြင့်မားလာခဲ့ပြီး တန်ဖိုးရှိသောဘဝနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုတို့ကို ရရှိစေရန်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် အခွင့်အရေးများ ရှိသည်ကိုလည်း သိနားလည်ခဲ့ကြသည်။

အလားတူ ဆိတ်ဖြိုးကျေးရွာမှ ဒေသခံများသည်လည်း ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင် ငါးမျိုးစိပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေတစ်ခုထူထောင်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီး ၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် လူထုအခမ်းအနား တစ်ခု ကျင်းပ၍ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေအတွင်း ငါးဖမ်းခြင်းကို ပုံမှန် အားဖြင့် တားမြစ်ထားသော်လည်း ဆိတ်ဖြိုးကျေးရွာအတွင်း အများနှင့်ဆိုင်သောအခမ်းအနားများတွင် ကျေးမွေးရန် အတွက်သာ ငါးဖမ်းခွင့်ပြုထား သည်။

ရပ်ရွာမှဦးဆောင်သောသစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းလုပ်ငန်း

အဖွဲ့ထူထောင်စဉ်ကတည်းက RKIPN ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒေသခံများဦးစီးစီမံခန့်ခွဲသော သစ်တော ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေများ ထူထောင်ရန်ဖြစ်သည်။ အစိုးရမှဦးဆောင်သောသစ်တောထိန်းသိမ်းရေး ကြိုးပိုင်းများနှင့်မတူပဲ ဒေသခံများ၏ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ သည်၎င်းတို့၏ လက်ရှိမြေအသုံးချမှုနှင့် အနာဂတ်လိုအပ်ချက်များအပေါ် အခြေပြုထားပြီးရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ အလေ့အကျင့်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပညာဗဟုသုတများပေါ်အခြေခံထားသည်။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ အောက်ခြေမှ အစပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် ဒေသခံများသည် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး အမျိုးအစား (၉) မျိုး ကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားတစ်မျိုးစီတွင် ဒေသခံအားလုံး၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် မတူညီသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများလည်း ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ကမ္ဘာ့သွေးဒေသသို့ ရောက်ရှိလာပြီး အကောင်အထည်ဖော်သော TNRP ၏ လုပ်ငန်းများနှင့် များစွာကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။

လစဉ်ကျင်းပသော CF ကွန်ယက်အစည်းအဝေးမှအတွေ့အကြုံဖလှယ်ခြင်း

RKIPN ၏ ပရဆေးကျွမ်းကျင်သူများမှဦးဆောင်ပြီး ဆေးမြစ်ကျိုသောက်ရန်ပြင်ဆင်ခြင်း

ကမ္ဘာ့သွေးဒေသခံများထူထောင်ခဲ့သော သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနည်းစနစ်တစ်ခုချို့သည်ထိုဒေသရှိဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများသာ ကျင့်သုံးသောအလေ့အကျင့်များအဖြစ် သီးသီးသန့်သန့်ရှိပြီး စိုက်ပျိုးမြေနှင့်သစ်တောကိုပေါင်းပျက်ဖွဲ့စည်းထားလျက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ရှင်သန်စေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ယခင်ကဧပြီလတိုင်း၏ လပြည့်နေ့ ရောက်တိုင်းဒေသခံများသည် (၃) ရက်ကြာ သစ်တောထဲသို့ တိုင်းရင်းဆေးပညာရှင်၏ လမ်း

ညွှန်မူဖြင့် သွားရောက် ကြသည်။ကျေးရွာထဲတွင်ဆေးမြစ်များကို သောက်သုံးပါက ရှောင်ရှားရမည့် အချက်များကို မလိုက်နိုင်ဘဲ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးဖြစ်နိုင်စေသောကြောင့် ထိုကာလအတွင်းသစ်တောထဲသို့အတူတကွသွားရောက်ပြီး တောနက်ပိုင်းတွင် ရှာဖွေသောသဘာဝဆေးမြစ်များ ကြိုသောက်ခြင်းနှင့်ဆေးမြစ်ရေချိုးခြင်းဆိုင်ရာထူးခြားသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာကို လုပ်လေ့ရှိကြသည်။

မိမိခလေးချက်ကြိုးကိုပါးဆစ်ပူးထဲထည့်ပြီးကလေး၏အနာဂတ်သည်သစ်ပင်ကြီးကဲ့သို့ လှပခိုင်ခန့်ဖြောင့်မတ်စေရန်အတွက်အဓိဋ္ဌာန်ပြုသောရွာသားတစ်ဦး

ထိုကဲ့သို့ ဆေးပေါင်းခသည့် လပြည့် ည အချိန် သစ်တောထဲတွင်ပရဆေးသောက်ပွဲကျင်းပခြင်းအလေ့အထသည် ကမိုသွေးဒေသတွင် တဖြေးဖြေးနည်းပါးလာခဲ့သော်လည်း RKIPN အဖွဲ့ဝင်များသည်အဆိုပါရိုးရာဓလေ့ကို သစ်တောထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ရမည့်အလေ့အကျင့်တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သဘာဝဆေးဘက်ဝင် သစ်ပင်များ ပေါက်ဖွားရှင်သန်သော သစ်တော တစ်ခုထူထောင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပညာဗဟုသုတအပေါ် အခြေခံ၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုနည်းအတူ RKIPN အဖွဲ့ဝင်များ သည် “ခု” ဟု ခေါ်သောတောင်ပေါ် ဒေသရှိ ရိုးရာဓလေ့ အရရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ကို ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်အဖြစ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပြီး ယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းရေးသစ်တောကိုလည်း ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါဓလေ့သည် ယခုအခါတွင် ဒေသခံများအတွင်း လူအနည်းငယ်ကသာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဒေသခံများသည် ကမိုသွေးဒေသတွင် ယခုအခါပျောက်ကွယ်နေပြီဖြစ်သော အရေးကြီးသည့် ကရင်ရိုးရာဓလေ့ တစ်ခုဖြစ်သည့် ကလေးမွေးဖွားပြီးနောက် ကလေး၏ချက်ကြိုးကို အထူးရွေးချယ်ထားသော သစ်ပင်၏စည်တွင်ချည်နှောင်ခြင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းကို ပြန်လည်ရှင်သန်ရန်အတွက် နယ်မြေ တစ်ခုကိုလည်း သတ်မှတ် ထူထောင်ခဲ့သည်။ သစ်တောနှင့်ဆက်စပ်နေသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ များကို အစိုးရ သို့မဟုတ် ပြင်ပမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ က အသိအမှတ် ပြုခဲ့လှသည်။ ထို့ကြောင့် ကမိုသွေးဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့များကို ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အောက်ခြေမှ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်သော သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ်ကိုရေးဆွဲရာတွင် ကိုယ်တိုင်ဦးဆောင်မှုနေရာ ရယူခြင်း သည် အရာအားလုံးထက် အရေးကြီးသည်။

TNRP မှ အဆိုပြုခဲ့သော သစ်တောထိန်းသိမ်းမှု အမျိုးအစားများသည် ဒေသခံများအတွက် အကျိုးကျေးဇူး တချို့ ရှိခဲ့သော်လည်း မြေပြင်တွင် အမှန်တကယ်ဖြစ်ပျက်နေသည့် အခြေအနေမှာ မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်နေသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် TNRP မှ အဆိုပြုထားသောစနစ်တွင် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး သစ်တော ဧရိယာ၏အစွန်အဖျားနေရာ အနည်းငယ်တွင် ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော ထူထောင်ရန်ခွင့်ပြု

ထားသည်။ ယင်းသည်ကြားခံနယ်မြေတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဒေသခံများက အဓိကကာကွယ်သစ်တောဧရိယာအတွင်း အသုံးချ ခွင့်ကို တားမြစ်ထားသည်။ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့ အစည်းအတွက် အကောင်းဆုံးအကျိုးဖြစ်ထွန်းရန် သစ်တောကိုမည်ကဲ့သို့ စီမံခန့်ခွဲရမည်ကို လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ် ခွင့်ပေးခြင်း ထက် TNRP ၏ အစီအစဉ်ကိုသာ လိုက်နာရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

RKIPN ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေများ

- ၁။ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တော
- ၂။ ရေဝေကုန်းတန်းသစ်တော
- ၃။ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင် သစ်တော
- ၄။ ယဉ်ကျေးမှု သစ်တော
- ၅။ ချက်ကြိုးမြှုပ်ရန် သစ်တော
- ၆။ အသုံးချ သစ်တော
- ၇။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သစ်တောတွဲဖက်နယ်မြေ
- ၈။ ငါးမျိုးစိတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေ
- ၉။ သချိုင်းမြေ

ဒေသခံများသတ်မှတ်ထားသောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ

ဒေသခံများအားလုံးပါဝင်လုပ်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကိုကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် RKIPN သစ်တောထိန်း သိမ်းရေး နယ်မြေတစ်ခုချင်းစီအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ရိုးရာဓလေ့နှင့်သမိုင်းကြောင်း ဆိုင်ရာပညာ ဗဟုသုတ အတွေ့ အကြုံများအပေါ်အခြေခံပြီး အသေးစိတ်ရေးဆွဲခဲ့သည်။ RKIPN အဖွဲ့ဝင်များသည် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမူကြမ်းကို ရေးဆွဲခဲ့ပြီးနောက် မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာကျေးရွာများတွင် ဝေဖန်အကြံပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုချက်ရယူခြင်းများ လုပ် ဆောင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ အဆိုပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အပြီးသတ် ရေးဆွဲနေပြီး ကျေးရွာများသို့ ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိ သွားမည် ဖြစ်သည်။

တားမြစ်ထားသောမျိုးစိပ်များ

ဒေသခံများ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များအရ ကမိုသွေးဒေသရှိ အောက်ပါတိရိစ္ဆာန်နှင့် အပင်မျိုးစိပ်များကို ဖမ်းဆီး ခြင်းနှင့်ရယူခြင်းတို့ကိုတားမြစ်ထားသည်။

- ငှက်မျိုးစိပ်များ - အောက်ချင်းငှက်အကြီး ၊ အောက်ချင်းငှက်အမဲ ၊ အောက်ချင်းငှက်အသေး ၊ သွတ်ကလုံဖင်နီ ၊ ရစ် ၊
- နှို့တိုက်သတ္တဝါများ - ကြံ့ ၊ ကြံ့သူတော် ၊ ဆင် ၊ ကျား ၊ တောကြောင်ရိုင်း၊ ဝက်ဝံ၊ တောင်ဆိတ် ၊ ချေ ၊ ဆတ် ၊ မျောက်ညို ၊ မျောက်လေပွေ ၊ မျောက်လွဲကျော် ၊ ဖြူ ၊ သင်းခွေချပ်
- တွားသွားသတ္တဝါများ - စပါးကြီးမြေ ၊ စပါးအုန်းမြေ ၊ လိပ်အမျိုးမျိုး
- အပင်မျိုးစိပ်များ - သစ်ခွရိုင်းများ

ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများ

RKIPN သည်ဒေသခံများအားလုံးပါဝင်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသော သစ်တော ဧရိယာအတွင်း ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစား တစ်ခုချင်းစီအတွက် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများ ကို အောက်ပါအတိုင်း ချမှတ်ထားသည်။

၁) တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအတွက် လုံခြုံကျက်စားရာနေရာတစ်ခု ဖြစ်စေရန်
- ၂။ မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်မည့် အန္တရာယ်ရှိသော တိရိစ္ဆာန်မျိုးစိပ်များ၏ အကောင်ရေ တိုးပွားလာအောင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၃။ သစ်တောဂေဟစနစ်၏ တန်ဖိုးကိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်။
- ၄။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ အတူတကွရှင်သန် နေထိုင်နိုင်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ သိပ္ပံနည်းကျသုတေသနပြုမှုအပါအဝင် မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန် များထိခိုက်နာကျင် အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းကို တားမြစ်သည်။
- ၂။ သစ်ခုတ်ခြင်း၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးမြေချဲ့ထွင်ခြင်းများကို တားမြစ်သည်။
- ၃။ ရောင်းချရန်အတွက် သစ်မဟုတ်သောသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေရယူခြင်းကို တားမြစ်သည်။ (မိသားစု သုံးစွဲရန်အတွက်ကိုမူ ခွင့်ပြုသည်။)
- ၄။ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ လမ်း၊ တံတားများ၊ လျှပ်စစ်မီးနှင့် အမြဲတည်တံ့မည် အဆောက်အအုံများ စသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ တည်ဆောက်ခြင်းကို တားမြစ်သည်။
- ၅။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးရှို့ဖျက်စီးခြင်းမပြုရ။
- ၆။ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် သတ်မှတ်ထား သောနယ်မြေသို့ သွားရောက်စစ်ဆေးမှု မပြုလုပ်မီ အခြားလုပ်ငန်းအဖွဲ့များကိုအသိပေး ရမည်။
- ၇။ ပြင်ပမှအဖွဲ့အစည်းများသည် ဤဒေသတွင် သုတေသနပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် အခြားလုပ်ငန်းတခုခု ဆောင်ရွက်ချင်ပါက RKIPN ထံမှကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် ရယူသည်။

၂) ရေဝေကုန်းတန်းနယ်မြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ရေနှင့်ရေသယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ သုံးစွဲနိုင်ရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ သန့်ရှင်းပြီး အန္တရာယ်ကင်းသော ရေအလုံအလောက်ရရှိရန်။
- ၃။ ရေဝေကုန်းတန်းဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၄။ အိမ်ထောင်စုများသုံးစွဲရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေအလုံအလောက်ရရှိရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသအတွင်း ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်ပင်များနှင့်ပန်းပင်များကို ခုတ်ယူခြင်း၊ ခူးယူ ခြင်း၊ စုဆောင်းခြင်းမပြုရ။
- ၂။ သတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး သို့မဟုတ်ပုဂ္ဂလိကပိုင် မြေတိုးချဲ့ခြင်းအတွက် မြေပြင်ရှင်း လင်းခြင်းများ မပြု လုပ်ရ။
- ၃။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးမရှို့ရ။
- ၄။ အုတ်ဖုတ်ခြင်း၊ မီးသွေးဖုတ်ခြင်းနှင့် မြေကြီးတူးဖော်ခြင်းများ မပြုလုပ်ရ။
- ၅။ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသအတွင်း ရေနေသတ္တဝါများကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော မည်သည့်အပြုအမူမျှ မပြု လုပ်ရ။
- ၆။ ဒေသခံများကတားမြစ်ထားသော တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်မျိုးစိပ်များကို ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုရ။
- ၇။ ရပ်ရွာမှစီမံခန့်ခွဲသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် လေ့လာရေးခရီး အစီအစဉ်မျိုးမှလွဲ၍ မည်သည့်အဆောက် အဦးမျှ ဆောက်လုပ်ခြင်းမပြုရ။
- ၈။ ဤဒေသအတွင်း သစ်တောပြန်လည်ပြုစု ပျိုးထောင်ရန်အတွက် ဒေသရင်းမျိုးစိပ် မဟုတ်သော သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရ။
- ၉။ ဒေသခံများ၏သဘောတူညီချက်ဖြင့်ရေဝေကုန်းတန်းနယ်မြေတွင် ဒေသမျိုးရင်းသစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။
- ၁၀။ ဒေသခံများသုံးစွဲရန် အတွက်တည်ဆောက်သော သောက်သုံးရေဖြန့်ဝေရေးစနစ်သည် ရေဝေကုန်း တန်း၏ ဂေဟစနစ်ကိုထိခိုက်မှုမရှိစေရ။
- ၁၁။ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသမှရေကိုပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက်မသုံးစွဲရ။
- ၁၂။ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို မိသားစုသုံးစွဲရန် အတွက်သာ စုဆောင်းနိုင်ပြီး ရောင်းချရန် အတွက် မစုဆောင်းရ။
- ၁၃။ တားမြစ်ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိသော တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များကို မိသားစုစားသုံးရန်အတွက် အမဲလိုက်နိုင် သည်။

၃) အသုံးချသစ်တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၊ ၎င်းတို့၏အနာဂတ်မျိုးဆက်များနှင့် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်း စေရန်။
- ၂။ သစ်၊ ဝါးနှင့် ကြိမ် အစရှိသည့် ဒေသထွက် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ ရရှိစေရန်။
- ၃။ ထင်း၊လောင်စာ၊ သစ်သီးဝလံနှင့် ဆေးဘက်ဝင်အပင်များ ရရှိစေရန်။
- ၄။ ကောင်းမွန်သောစီမံခန့်ခွဲမှုဖြင့် ဒေသခံများသည် သစ်တော၊ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ၎င်းတို့လိုအပ် ချက်အတိုင်း ရေရှည်တည်တံ့သောနည်းလမ်းဖြင့် အသုံးပြုသည်ကို ပြသရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ သစ်ကို အပြင်လူများထံ ရောင်းချခြင်း မပြုရ။
- ၂။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးမရှို့ရ။
- ၃။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ သို့မဟုတ် မည်သည့်စိုက်ပျိုးရေးကိုမျှ မပြုလုပ်ရ။
- ၄။ မိသားစုတစ်စုသည် နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် သစ် (၅)တန် ခုတ်ယူနိုင်သည်။ အကယ်၍ ၎င်းပမာဏ ထက်ပို၍လိုအပ်လျှင် ရပ်ရွာ၏ခွင့်ပြုချက် ရယူရန်လိုအပ်သည်။
- ၅။ မည်သူမဆိုသစ်မခုတ်မီ RKIPN ထံမှကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ရယူရမည်။
- ၆။ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကိုပြုသောအားဖြင့် သစ်ခုတ်မည့်သူများသည် ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံးနေရာများတွင် သစ်ခုတ်ရမည်။ ထို့အပြင် သူတို့ခုတ်ခဲ့သော သစ်ပင်များ နေရာ တွင်အစားထိုး သစ်ပင်စိုက်ပျိုးရမည်။
- ၇။ သစ်ခုတ်သူများသည် သစ်ပင်၏ မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းမျှ အလဟာသမပြုန်းတီးစေရန် အကောင်းဆုံးဆောင်ရွက်ရမည်။
- ၈။ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ စုဆောင်းရန် ရပ်ရွာ၏ ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်သည်။
- ၉။ ပင်စည်လုံးပတ် (၆)ပေအောက် သစ်ပင်များကိုခုတ်လှဲခြင်းမပြုရ။

၄) ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင် သစ်တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ အဖိုးတန်ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များကို လိုအပ်သည့်အချိန်မှ သုံးစွဲရန်။
- ၃။ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းရန်။
- ၄။ ရိုးရာဓလေ့ ကုသမှု အလေ့အထများကို ထိန်းသိမ်းရန်။
- ၅။ သင့်လျော်သော ဆေးကုသမှုအတွက် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များဖြင့် ဖော်စပ်ခြင်းနှင့် အသင့် အသုံးပြုနိုင်ရန် ထုတ်ပိုးခြင်း။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များရှိသည့် သစ်တောဧရိယာအတွင်း ဖျက်စီးခြင်း၊ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းခြင်း မပြုရ။
- ၂။ လိုအပ်သည့်ပမာဏထက် ပိုမိုထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း မပြုရ။
- ၃။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးမရှို့ရ။
- ၄။ ရိုးရာဓလေ့ ပညာဗဟုသုတအရ အချို့ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များ တိုးပွားစေရန် ပြန်လည် စိုက်ပျိုးရန်။
- ၅။ အပြင်လူများသည် ဤဒေသအတွင်း ဝင်ရောက်သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း မပြုရ။ အကယ်၍ သုတေသနပြုလုပ်ချင်ပါက RKIPN ထံမှ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ရယူပြီး၊ ဒေသခံများနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။

၅) ယဉ်ကျေးမှု သစ်တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ကရင်ရိုးရာဓလေ့နှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ထုတ်သည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်း စနစ်ကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ထုတ်ပေးရန်။
- ၂။ ရိုးရာဓလေ့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာဆိုင်ရာ ပညာဗဟုသုတကို မျိုးဆက်သစ်များထံ လက်ဆင့်ကမ်းရန်။
- ၃။ လူသားနှင့် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအတွက် အစားအစာဖူလုံမှုရှိစေရန် ဇီဝမျိုးစိတ်မျိုး ကွဲပေါင်းစုံကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် မျိုးစေ့များကို စုဆောင်းရန်။
- ၄။ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ကရင်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ နှစ်ရှည်ပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရ။
- ၂။ ဓာတုဗေဒ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ပြုပြင်ဖန်းတီးထားသော မျိုးစေ့များ စိုက်ပျိုး ခြင်းမပြုရ။
- ၃။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၏ ကာလသည် (၇) နှစ် သို့မဟုတ် (၈) နှစ် သာ ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းနောက် မြေလွတ် မြေရိုင်းအဖြစ် ထားရှိရမည်။
- ၄။ စိုက်ပျိုးမြေကွက်လပ်တစ်ခုကို မီးရှို့သည့်အခါ မီးသည် အခြားနေရာများသို့ မကူးစက်စေရန် အဆင့်ဆင့် ဂရုတစိုက်ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၅။ မြေရောင်းဝယ်ခြင်းကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် တားမြစ်သည်။
- ၆။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၏ အပြင်ဖက်ရှိ သစ်တောကို သော်လည်းကောင်း၊ မြေလွတ် မြေရိုင်းကို သော်လည်း ကောင်း ရှင်းလင်းခြင်းမပြုရ။
- ၇။ အပင်မျိုးစိတ် တစ်ခုတည်းကိုသာ စိုက်ပျိုးသည့်နည်းကို တားမြစ်သည်။

၆) စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သစ်တောတွဲဖက်ထားသည့် နယ်မြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အစားအစာဖူလုံမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် သစ်တောဂေဟစနစ်ကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ဝင်ငွေရရှိသော နည်းလမ်းဖြင့် သစ်တောကို ပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်ရန်။
- ၃။ ဒေသ၏ သစ်တောအမျိုးအစားနှင့် ကိုက်ညီသော စားပင်သီးပင်များကို စိုက်ပျိုးရန်။
- ၄။ ရာသီဥတုညီမျှရန်နှင့် မြေအောက်ရေရရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ နက်ရှိုင်းသော တောင်စောင်းများအနီး၊ မြစ်ချောင်းများအနီး၊ ဆားပေါက်မြေများတွင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောတွဲဖက် မလုပ်ဆောင်ရ။
- ၂။ သစ်ပင် မျိုးစိတ်ပေါင်းစုံကို ပေါင်းစပ်စိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်သည်။
- ၃။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီသော စိုက်ပျိုးရေးကို ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။

၇) ငါးမျိုးစိတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ဒေသခံများ၏ အစားအစာဖူလုံမှု ရရှိစေရန်။
- ၂။ ရေနေသတ္တဝါများ အရေအတွက် တိုးပွားစေရန်။
- ၃။ ရိုးရာဓလေ့အရ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နည်းစနစ်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာကို အသိအမှတ်ပြုလာစေရန်။
- ၄။ ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း သုံးစွဲခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အလေ့အကျင့်များကို ထိန်းသိမ်းရန်။
- ၅။ ရေနှင့် မြစ်ချောင်း၏ ဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ပျက်စီးနေသော ဂေဟစနစ်ကို ပြန်လည် ထူထောင်ရန်။
- ၆။ ရေအရင်းအမြစ်နေရာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အရည်အသွေး ရှိသော လူမှုဘဝတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဤနယ်မြေအတွင်း ငါးသို့မဟုတ်အခြားရေနေသတ္တဝါများကို ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုရ။
- ၂။ သစ်တောအတွင်းရှိ အရိပ်ရသစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲခြင်းမပြုရ။
- ၃။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ ဤဂေဟစနစ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း သို့မဟုတ် ထိခိုက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရ။
- ၄။ သတ္တုတူးဖော်ခြင်း သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ခြင်းကြောင့် ငါးမျိုးစိတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေ အတွင်းသို့ စီးဝင်သောအဆိပ်အတောက် ဖြစ်စေမည့် လုပ်ဆောင်မှုများ မပြုရ။
- ၅။ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားဖြင့် လျှော့ရိုက်ပြီးငါးဖမ်းခြင်းကဲ့သို့ ရေနေသတ္တဝါများကိုပျက်စီးစေသော ငါးဖမ်းနည်း မျိုးဖြင့် ငါးမျိုးစိတ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သောနယ်မြေအတွင်း လည်းကောင်း၊ ထိုနယ်မြေ၏အထက် ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းတွင်လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရ။
- ၆။ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေအတွင်း ရေအရည်အသွေး ပျက်စီးစေသည့် အပြုအမူများ မပြုလုပ်ရ။

၈) သင်္ချိုင်းမြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ သေဆုံးသူများကို မြုပ်နှံသင်္ချိုင်းရန် ခေါင်းတလွှားလုပ်ရန် လိုအပ်သော သစ်ပင်များကို ထောက်ပံ့ရန်။
- ၂။ အများပြည်သူနားနေရန် ဇရပ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းကိရိယာများကို ထောက်ပံ့ရန်။
- ၃။ သစ်တောကို ထိန်းသိမ်းရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဤနယ်မြေအတွင်း စိုက်ပျိုးရေးမပြုလုပ်ရ။
- ၂။ မြေမြုပ် သင်္ချိုင်းခြင်းအတွက် လိုအပ်သည့် သစ်ပင်နှင့်ဝါးပင်များ အသုံးပြုရန် ခုတ်လှဲ နိုင်သည်။
- ၃။ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သစ်တောကို မီးရှို့ခြင်းမပြုရ။
- ၄။ ဤနယ်မြေအတွင်း မြေရောင်းမြေဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းကို တင်းကြပ်စွာ တားမြစ်သည်။
- ၅။ ဒေသခံများသည် ဤနယ်မြေအတွင်း သစ်ပင်များပိုမိုစိုက်ပျိုးရန်လိုအပ်သည်။

၉) ချက်ကြီးမြုပ်ရန်သစ်တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ကရင်ရိုးရာဓလေ့ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ ရိုးရာဓလေ့အရ ချက်ကြီးမြုပ်သည့် အခမ်းအနားအတွက် လိုလောက်သော သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးရန်။
- ၃။ ဤနယ်မြေအတွင်း သစ်တောရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရန် ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း ပြုလုပ်ရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဤနယ်မြေအတွင်း သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲခြင်း ဖျက်စီးခြင်းမပြုလုပ်ရ။
- ၂။ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သစ်တောကို မီးရှို့ခြင်း မပြုရ။
- ၃။ ဤနယ်မြေအတွင်း အဆောက်အဦးဆောက်လုပ်ခြင်း မပြုလုပ်ရ။
- ၄။ ဤနယ်မြေအတွင်း ထင်းသို့မဟုတ်မီးသွေးအတွက် သစ်ကောက်ယူစုဆောင်းခြင်း မပြုရ။
- ၅။ ဤနယ်မြေအတွင်းမှ မိသားစုသုံးစွဲရန်အတွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များ ရှာဖွေ စုဆောင်းခြင်း မပြုရ။

သစ်တောသိက္ခာတင်ခြင်း၊ မြေပုံရေးဆွဲခြင်းနှင့် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ခြင်း

သစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေအမျိုးမျိုးကို မြေပုံရေးဆွဲရန် RKIPN ၏ ကျေးရွာ ညှိနှိုင်းရေးမှူး များသည်ရွာသားများနှင့် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ယခုအချိန်ထိ သိသာထင်ရှားသော မြေပြင်အမှတ်အသားများနှင့် သမိုင်းဝင်မြေအသုံးချမှု ပုံသဏ္ဍာန်ဆိုင်ရာ ဒေသ၏ပညာပဟုသုတကို အသုံးပြု၍ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်မှုများ ပြုလုပ် ထားပြီ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လတွင် ကိုးစီး ရေဝေကုန်း

တန်းနယ်မြေအတွင်း သစ်တောသိက္ခာတင်ပွဲ ကျင်းပခဲ့ပြီး ဘာသာရေးဆိုင်ရာခေါင်းဆောင် များနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရအာဏာပိုင်များ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြား ခဲ့ပြီး ဒေသခံများ သည် ၎င်းတို့၏သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မည် ကဲ့သို့ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်ကို လေ့ လာစေခဲ့ သည်။ အနာဂတ်တွင် RKIPN သည် ရပ်ရွာမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော ကာကွယ်သစ်တောနယ်နိမိတ်ကို GPS စနစ်ဖြင့် တိကျစွာသတ်မှတ်ရန် စီစဉ်ထား သည်။ ဤသို့ဖြင့် သစ်တောနယ်နိမိတ်နှင့် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် ချမှတ်ထား သောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လူတိုင်းက လေးစားလိုက်နာလာကြမည်။

သစ်တောသိက္ခာတင်ခြင်းအခမ်းအနား

RKIPN ၏ အဓိကလှုပ်ရှားမှု အချိန်ဇယား

အချိန်ကာလ	ဖြစ်စဉ်
ဖေဖော်ဝါရီ ၅ ရက်၊ ၂၀၁၄	ကမိုသွေးလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ထန်းတပင် ငါးမျိုးစိတ် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေကို ကထောင်းနီ ကျေးရွာတွင် ထူထောင်သည်။
စက်တင်ဘာ ၂၀ ရက်၊ ၂၀၁၄	ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သော ကရင်လူမျိုးများသည် ကမိုသွေးဒေသသို့ လာရောက် လည်ပတ်ပြီး ထိုင်းအစိုးရက သတ်မှတ်ထားသော သစ်တော ကြီးပိုင်းအတွင်း နေထိုင် ရသော အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေခဲ့သည်။
အောက်တိုဘာ ၂၈ ရက်၊ ၂၀၁၄	ထားဝယ်မြို့တွင် ကျင်းပသော အစိုးရနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ သက်ဆိုင် သူအားလုံးပါဝင်သည့် အစည်းအဝေးတွင် ကမိုသွေး ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့ရေးဆွဲ ထားသော ရပ်ရွာအခြေပြု သစ်တော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များကို တင်ပြခဲ့သည်။
အောက်တိုဘာ ၂၉-၃၀ ရက်၊ ၂၀၁၄	နောက်ပိုင်းတွင် RKIPN ဖြစ်လာသော သစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းမည့်စိတ်ကူးကို ဒေသခံများစတင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။
နိုဝင်ဘာ ၁၀ ရက်၊ ၂၀၁၄	အဆိုပါကော်မတီကို တရားဝင်ဖွဲ့စည်းပြီး RKIPN ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ RKIPN အတွက် ခေါင်းဆောင်မှုကော်မတီတစ်ရပ်ကိုလည်း ဒေသခံများက ရွေးချယ်တင် မြှောက် ခဲ့ကြသည်။
ဒီဇင်ဘာ ၁၁ ရက်၊ ၂၀၁၄	RKIPN သည် ကာကွယ်တောအဖြစ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မည့် သစ်တော အမျိုး အစား (၉) မျိုးကို ရည်ရွယ်ချက်များ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့်အတူ သတ်မှတ်ထူထောင် ခဲ့သည်။ RKIPN သည် လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (၆) ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး သတ်မှတ်ထားသော ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရမည့် သစ်တောဧရိယာအားလုံး၏ မြေပုံကို စတင်ပြုစုသည်။

အချိန်ကာလ	ဖြစ်စဉ်
ဒီဇင်ဘာ ၂၂ ရက်၊ ၂၀၁၄	ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာတွင် ဒုတိယမြောက် ငါးမျိုးစိပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေကို ထိုကျေးရွာက သုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် ထူထောင်ခဲ့သည်။
ဇန်နဝါရီ ၂၄ ရက်၊ ၂၀၁၅	RKIPN အဖွဲ့ဝင်များသည် မီးတားနယ်မြေများ ထူထောင်ခြင်းနှင့် တောမီးလောင်နိုင်သည့် သတိပေးလက္ခဏာများကို မည်ကဲ့သို့ ဖော်ထုတ်မည်ဆိုသည့် သင်တန်းကို တတ်ရောက်ခဲ့ကြသည်။
ဖေဖော်ဝါရီ ၁၁ ရက်၊ ၂၀၁၅	ထန်းတပင် ငါးမျိုးစိပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေ ထူထောင်ခြင်း တစ်နှစ်ပြည့် အခမ်းအနားကို ဒေသခံများ ကျင်းပကြသည်။
မတ် ၁၆ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဆိတ်ဖြိုး ကျေးရွာရှိ ကိုးစီးရေဝေကုန်းတန်းနှင့် သစ်တော သိက္ခာတင်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။
မေ ၁၈-၁၉ ရက်၊ ၂၀၁၅	ကမိုသွေးဒေသခံများသည် TNRP ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုဖြင့် ရေဘုံး ကျေးရွာတွင် ထူထောင်ထားသော အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာသို့ လေ့လာ ရေးခရီး သွားရောက်ခဲ့ပြီး TNRP ၏ ပုံစံကို လေ့လာ၍ ဒေသခံများနှင့် အောက်ခြေမှ အစပြုသော ချည်းကပ်နည်း ပုံစံကို အခြားနည်းလမ်း တစ်ခုအဖြစ် မျှဝေခဲ့သည်။
ဇွန် ၆ ရက်၊ ၂၀၁၅	ကမ္ဘာ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနေ့ကို RKIPN အဖွဲ့ ဝင်များ ကျင်းပကြသည်။
ဇူလိုင် ၁၇ ရက်၊ ၂၀၁၅	ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မည့် သစ်တောအမျိုးအစား (၉) မျိုး အတွက် စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို ဒေသခံများ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းနှင့် သုံးသပ်ခြင်းတို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ကြသည်။
ဩဂုတ် ၁၀-၃၀ ရက်၊ ၂၀၁၅	သစ်တော စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို ကျေးရွာအားလုံးက အတည်ပြု ခဲ့သည်။
ဩဂုတ် ၁၅ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအခြေပြု သစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ပုံစံကို ထားဝယ်မြို့ရှိ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး သစ်တောဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးထံ တင်ပြခဲ့ကြသည်။
စက်တင်ဘာ ၃ ရက်၊ ၂၀၁၅	ဒေသခံများသည် KNU အာဏာပိုင်များနှင့် တွေ့ဆုံပြီး ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအခြေပြု သစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးပုံစံကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။

ကမိုသွေးဒေသတွင် နောက်ထပ်မည်သည့်အရာများ ဆောင်ရွက်မည်နည်း။

RKIPN အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ကမိုသွေးဒေသခံများသည် တိုတောင်းလှသော အချိန်ကာလအတွင်း သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများကို ယှဉ်တွဲကာ ကွယ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သော ဖွံ့ဖြိုးမှုပုံစံတစ်ခုကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည့် အခြေခံ အုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ မြေနှင့်သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ၎င်းတို့သာ လျှင်အမှန်တကယ် ပိုင်ဆိုင်သူများ၊ စီမံခန့်ခွဲသူများဖြစ်သည် ဆိုသည့်အခြေခံအုတ်မြစ်ကိုတည် ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ထိုဒေသအတွင်း RKIPN ၏ လုပ်ငန်း များကို အထောက် အပံ့ဖြစ်စေမည့် ရပ်ရွာအခြေပြု သင်ယူမှုစင်တာ တစ်ခုကို တည်ဆောက်နေပြီး RKIPN နှင့်အတူ တကွ လက်တွဲသင်ယူချင်သော ဧည့်သည်များကို လက်ခံထားရှိရန်အတွက်လည်း ဖြစ်သည်။ RKIPN သည် သစ်တော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများကို အထောက်အပံ့ပြုရန် လိုအပ်သော ရံပုံငွေတစ်ရပ် ကို ထူထောင်ရန်လည်း စီစဉ်နေသည်။ လာမည့်လများ နှစ်များအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နှစ်မျိုးစလုံးအတွက် စိတ်ဝင်စားမှုများသည့် အလျင်အမြန် တိုးပွားလာဖွယ်ရှိပြီး၊ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးရှိ ကမိုသွေးဒေသသို့ ချိန်းခြောက်မှုအများအပြား ဆက်လက်ရောက်ရှိလာနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် RKIPN ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကြောင့် ကမိုသွေးဒေသခံများသည် ရှေ့တွင်ပေါ်ပေါက်လာမည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရန် အဆင်သင့်ရှိနေကြပြီး၊ ၎င်းတို့၏ အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် မှုများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထိန်းချုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု စွဲစွဲမြဲမြဲ ခံယူထားကြသည်။

မိမိတို့၏သဘာဝအရင်းအမြစ်ကိုထိန်းသိမ်းလိုသည့် RKIPN အဖွဲ့ဝင်တစ်ချို့၏ မီးတားလမ်း ဖောက်လုပ်ချိန် ရိုက်ယူထားသောဓါတ်ပုံမှတ်တမ်း

နိဂုံးချုပ်

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုတို့ကို ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ကျော်ဖြတ်ခဲ့သော ကမ္ဘာ့သွေးဒေသမှ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသား ပြည်သူများသည် ဤတနင်္သာရီဒေသတွင် ၎င်းတို့ ဘိုးဘွား စဉ်ဆက် နေထိုင်ရာ တောင်ပေါ်ဒေသကို ဆက်လက်ထိန်းချုပ် ထိန်းသိမ်းထားလျက်ပင် ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့သွေး နယ်မြေ၏ မြောက်ဘက်ပိုင်း သည် သစ်တောသယံဇာတ အလွန်ပေါကြွယ်ဝပြီး ဒေသခံများက မျိုးဆက်အ လိုက်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဒေသ၏တောင်ပိုင်းတွင် သစ်တောကိုမှီခိုအားထားသော ဒေသခံ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ အခြေချ နေထိုင်ကြပြီး၊ ရေ ရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သစ်တောတွဲ ဖက်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ လူနေမှုဟန်သည် သစ်တောကို ဗဟိုပြုထားပြီး၊ အစားအစာ၊ ဆေးဝါး၊ ရေ၊ နေအိမ်နှင့် ရိုးရာဓလေ့ ယဉ်ကျေးမှုအတွက် သစ်တောကို မှီခိုအားထားကြသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် KNU သည် ပဏာမ အပစ်အခတ်ရပ်စဲ ရေးသဘောတူညီ ချက်ကို လက်မှတ်ရေး ထိုးခဲ့ပြီးနောက် ကုမ္ပဏီအများအပြားသည် တနင်္သာရီ ဒေသသို့ အလျင်အမြန်ဝင်ရောက် လာကြပြီး၊ သစ်တောဧရိယာများကို စီးပွားဖြစ် အပင်တစ်မျိုးတည်းစိုက်ပျိုးသော မြေယာများနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းစေသောသတ္တုတူးဖော်ရေးနယ်မြေများအဖြစ် အလျင်အမြန် အသွင်ပြောင်း ခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့သွေးဒေသကို အဆိုပါ အဖျက်အင်အားစုများက ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြသော်လည်း ဒေသခံများက ခိုင်မာအားကောင်းစွာဖြင့် ခုခံခဲ့ကြပြီး၊ ၎င်းတို့၏မြေယာများကို အပြင်လူများ၊ ကုမ္ပဏီများထံ ရောင်းချခြင်းမပြုရန် သံမိဌာန်ချထားကြသည်။ ၎င်းတို့၏နယ်မြေကို ပိုမိုကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်ရန် ဒေသခံများ သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပညာဗဟုသုတအပေါ် အခြေခံသော ရပ်ရွာအခြေပြု သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစနစ်တစ်ခုကို ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ပျိုးထောင်ခဲ့သည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပညာ ဗဟုသုတ ဆိုသည်မှာ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများ ပေါင်းစပ်ထားသော သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့သွေး လူ့အဖွဲ့အစည်းကဲ့သို့သော သစ်တောကို မှီခိုအားထားရင်သန်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် သစ်တော ပြုန်းတီးစေမည့် ပြင်ပမှ ချိန်းခြောက်မှုများကို အင်အားအကောင်းဆုံးဖြင့် ခုခံမည့်သူများ ဖြစ်သည်။

TRIP NET သည် ကမ္ဘာ့သွေးလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ စုပေါင်းအခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုပြီး၊ ၎င်းတို့၏ဘိုးဘွားများထံမှ လက်ဆင့်ကမ်းသယ်ဆောင်လာသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေ အနှစ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ထောက်ခံ ကူညီပံ့ပိုးသည်။ သစ်တောကို မှီခို အားထားရင်သန်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ထိုသစ်တောကို အကောင်းဆုံး ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူများဖြစ်သည် ဟု TRIP NET က ယုံကြည်လက်ခံထားသည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် ဒေသခံများသည် ဦးဆောင် မှုအခန်းကဏ္ဍ ရယူရန် အခွင့်အရေးရှိပြီး ယင်းကို အခြားသက်ဆိုင်သူအားလုံး က အသိအမှတ် ပြုရမည်။ အောက်ခြေမှ ချည်းကပ်သည့် စစ်မှန်သော ရပ်ရွာအခြေပြု သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုနည်းစနစ်သည် သစ်တောထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လာနိုင်စေရန် သစ်တောအပေါ်မှီခိုအားထား

ရှင်သန်ကြသော ဌာနေ တိုင်းရင်းသား လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းနှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထဲမှာပင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်နှင့် ထူးခြားသော လူနေမှုပုံသဏ္ဍာန်များကိုပါ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ပြီးသား ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် တင်ပြခဲ့သော ကမိုသွေးဒေသခံများ၏နည်းလမ်းသည် တနင်္သာရီ ဒေသအတွင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ သစ်တောကို မှီခိုအားထား ရှင်သန်ကြသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အလားတူ အောက်ခြေကအစပြုသော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ လုပ်ဆောင်လာရန် အရေးပါသော စံနမူနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအတွင်း သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း ဇီဝမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ကာဘွန်ထုတ်လွှင့်မှု လျော့ကျစေရန်အတွက် ဒေသခံများ၏ အဖြေရှာခြင်း နည်းလမ်းကို ဖန်တီးပေးပြီး ၎င်းတို့၏အဖြေရှာခြင်းအပေါ် လေးစား အသိအမှတ်ပြုသည့် ပြင်ပမှ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

We Will Manage Our Own Natural Resources

Karen Indigenous People in Kamoethway
Demonstrate the Importance of Local
Solutions and Community-Driven
Conservation

Dawei District, Tanintharyi Region, Myanmar

Contents

Introduction	4
About Kamoethway	5
New Threats.....	6
About RKIPN.....	9
Community Accomplishments	12
Local Knowledge Research.....	12
Community-Led Socioeconomic Survey	13
Community Education, Network Building, and Public Events	16
Case Study: Collaborative Watershed Management by Providing Water Supply System	17
Fish Conservation Zones	21
Community-Driven Forest Conservation.....	22
Timeline of Key RKIPN Activities	29
What's next in Kamoethway?.....	30
Conclusion.....	31

Preface

This piece of community initiated action research reveals a number of lessons we can learn. The authors try to reflect the challenges of and opportunities for community based natural resources management in a seemingly forgotten Karen controlled area of southern Myanmar. The paper examines a number of case studies including the construction of a local water supply system, the establishment of fish conservation zones and community-driven forest conservation. An evolutionary development of community based networks such as CSLD (Community Sustainable Livelihood and Development), TRIP-NET (Tenasserim River and Indigenous People Network) and RKIP (Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature) and their collaborative action to address emerging Natural Resources Management issues in their land are well illustrated in the paper.

Local Karen people used participatory approaches and FPIC tools in their planning and decision making processes. The application of indigenous knowledge demonstrated that local wisdom regarding natural resource management – such as the management of medicinal forests – can provide tangible benefit to local communities.

Karen people are known for their bond to nature. They are freedom loving and their indigenous knowledge and inspiration regarding how to live with nature is extraordinarily remarkable. The Karen people in Kamoethway affirm this legacy by standing-up to protect their rights, land and culture. Their territory was previously a war zone, but has now become an attractive and opportunistic area for many outsiders under the name of development. The benefits of any development that will happen in the area must go to the Indigenous Karen people with their full participation and consent, and must be within their cultural norms and adaptation.

We all must stand together with the Kamoethway Karen to make sure they have enough capacity to deal with these external forces. We must ensure that their voices are heard by all stakeholders, particularly policy makers and decision makers. We must build strong networks of people and organizations that are striking for the same cause. Lessons we learned from this action research must be capitalized on and scaled-up for the protection of the rights of indigenous peoples' while conserving their resources in the pursuit of locally accepted development.

Tint Lwin Thaung, Ph.D.

Executive Director

RECOFTC (Regional Community Forestry Training Centre for Asia and the Pacific)

Introduction

In the wake of Myanmar's transition to a quasi-civilian government in 2011, limited democratic reforms, and the lifting of economic sanctions by the West, the country opened up for business. In 2012, the central government signed a preliminary, bilateral ceasefire agreement with the Karen National Union (KNU) ethnic armed organization, opening up many former "black-zones" along the border with Thailand, previously closed to outsiders due to one of the world's longest-running civil wars. That same year, with little room for democratic debate, Nay Pyi Daw passed business-friendly land and investment laws, sparking an epidemic of land grabbing across the country. Resource-rich Tanintharyi Region (formerly known as Tenasserim), a recent conflict-zone, is on the front-lines of this epidemic – facing a flood of foreign investment and unsustainable development projects. Companies and military cronies have flocked to Tanintharyi and begun the process of clear-cutting the forests for valuable timber, planting vast mono-culture plantations of rubber and palm oil, blasting entire mountains to mine for tin, lead, gold, and coal, and constructing highways, coal-fired power plants, and the massive Dawei Special Economic Zone (SEZ) and deep-sea port.

At the same time, influential international conservation organizations have arrived in Tanintharyi, identifying the same areas slated for destructive projects as high priority for environmental conservation. The region holds some of the last high value forest in Southeast Asia, as well as endangered species such as wild tigers and elephants. With

funding from international mechanisms such as REDD+ and the Global Environment Facility (GEF), conservationists are working with the central government to establish protected areas throughout the region in order to promote climate change mitigation and biodiversity conservation. Their aim is to create a wildlife corridor stretching from North to South in Tanintharyi, and contiguous with the protected forest areas across the border in Thailand.

Kamoethway Area

Local communities, largely dependent on the forest and farmland, are caught in the middle between these two powerful forces – trapped between top-down development and top-down conservation. Both the extractive and conservation industries have a troubled history in Myanmar and around the world of displacing indigenous peoples from their land and resources on which they depend. In Tanintharyi it is becoming increasingly clear that that under conventional, top-down approaches to development and conservation, local indigenous people have little chance to influence the decisions that will greatly impact their way of life. But what about an alternative,

bottom-up model? An approach where local communities control and manage their own natural resources to effectively develop their communities, preserve their culture, achieve climate change mitigation, and conserve biodiversity?

A typical residence in Kamoethway

The indigenous Karen people of the Kamoethway River Valley, in the uplands of Tanintharyi's Dawei District, are boldly pursuing such a grassroots alternative. They are asserting their rights as indigenous people to control their own resources and development, and showing that it is possible to conserve people and nature together. This report documents the work that the people of Kamoethway have accomplished over the past year, and explores the possibility of replicating and building upon this approach throughout Tanintharyi and Myanmar. It aims to engage key decision-makers, academics, conservationists, and activists working in Tanintharyi, inviting them to learn from the Kamoethway community and work together as equal partners towards a just and sustainable future. Most of all, this report celebrates the strength and unity of the Kamoethway community, who despite decades of violent conflict, have joined together to conserve their environment and culture for future generations.

About Kamoethway

The Karen people have likely lived in the hills of Tanintharyi for over 1,000 years,¹ and elders say the present-day villages of the Kamoethway River valley were settled more than 150 years ago. In the valley there are 11 villages, dependent on betel nut plantations, traditional rotational rice farming, and products gathered from the forest and streams for their livelihoods. A 12th village, Myitta, has grown into a town, located at the confluence of the Kamoethway and Paw Klo (Ban Chaung) Rivers. Together, these rivers flow into the ecologically important Tanintharyi River, which continues onto the Andaman Sea. Most people in Kamoethway are Christian, converted by Karen missionaries in the early 1900s. There are some Buddhists in Kamoethway as well, and many people still maintain older animist practices and beliefs. Today around 6,000 people live in Kamoethway, not including Myitta.

Kamoethway is under dual-administration by both the Myanmar central government and the KNU, so each village has both a Karen and Burmese name. The Myanmar government refers to the area as Kamounghway, which includes parts of three different

---

¹ *Voices from the Ground*

Areca nuts (also known as 'betel nuts') are laid-out to dry in the sun before the husk is removed

served as a dividing line between KNU and government territory, with civilian villagers caught in the middle of the fighting. Under successive offensives by the Myanmar military, villagers suffered forced labor and conscription, extortion, looting of property, destruction of homes and food supplies, and arbitrary killings. Suspecting villagers of colluding with KNU forces, the Myanmar military targeted villages on the Eastern side of the river, forcing many people to abandon their homes and live as IDPs on the Western side of the river. Since the ceasefire was signed in 2012, fighting has stopped in Kamoethway and some villagers have tentatively returned to farm their old land on the Eastern side of the river.

village tracts (Myay Kan Baw, Kyaung Mae Taung, and Taung Thone Lone) in Dawei District of Tanintharyi Region. On the other hand, the KNU administers the area under Mergui-Tavoy District, which occupies roughly the Eastern half of Tanintharyi region.

Kamoethway has experienced decades of violent conflict, including a heavy military offensive by the central government in 1997. For many years, the river roughly

New Threats

Although the ceasefire and ongoing peace process has given the people of Kamoethway an opportunity to recover from decades of violent conflict, it has also opened up their previously isolated community to many new threats in the form of top-down development and conservation projects.

ITD Access Road

In 2010, the Italian-Thai Development (ITD) Company built an access road from the Thai border, through Kamoethway, to the site of the controversial Dawei Special Economic Zone (SEZ) and deep sea-port. ITD confiscated villagers' farmland to build this road, without the Free Prior and Informed Consent (FPIC) of the local people, and without providing any compensation. Villagers responded by protesting the project, blockading the

This man was unable to prevent the felling of his fruit orchards by ITD

ITD road, and demanding fair compensation. In 2011, they formed a people's organization in order to address these issues, called Community Sustainable Livelihood and Development (CSLD). Through their efforts, CSLD has succeeded in securing compensation for some villagers, though it is far below the fair value, and many are still waiting to receive their share. While there are plans to turn the access road into an eight-lane highway and economic corridor – complete with a railroad line, power transmission, and oil and gas pipelines – connecting Dawei to Bangkok, the project has stalled due to financial difficulties. In December 2015, the Japan Bank for International Cooperation became an equal shareholder in the Dawei SEZ Development Company, signaling the Japanese government's commitment to see this project come to fruition.

Mining

Like many areas of Myanmar's ethnic borderlands, Kamoethway is rich in mineral resources. Many years ago, villagers practiced small-scale artisanal mining, but this has long been abandoned. In the past, no companies dared to come to isolated Kamoethway because of the conflict. Now, the ceasefire and the road built by ITD means that access to the area is relatively easy. Since 2012, four different companies have come to Kamoethway villages to propose mining projects. However, villagers are aware

The Pauk Dine River has been polluted by the Eastern Mining Company

of the terrible impact on the environment and local livelihoods that they have seen caused by nearby Heinda and Bawapin mining projects, so they united to reject proposed mining in Kamoethway with signature campaigns and public meetings. In Kaw Paw village, a Myanmar company with Chinese backing and a Japanese company both abandoned their plans and left Kamoethway after being rejected by the community. Villagers also rejected a Chinese-backed Myanmar company in Keh Gwaw village, which was forced to leave after signatures were submitted to both KNU and the Myanmar government. At the time of writing, another Chinese-backed Myanmar company remains, despite rejection by the community, continuing to build their work camp in Pway Poh Klah village.

Logging

The villagers from Kamoethway pride themselves on only taking what they need from the forest – cutting trees only to build their own houses and never to sell to outsiders. However, in 1994 the central government granted permission to companies from Thailand to do logging in Kamoethway's forests, felling vast amounts of trees. After logging by these Thai companies, villagers noticed a drastic decrease in the populations of wild animals in Kamoethway, and believe that many have moved across the border to Thailand. Unchecked logging also led to severe soil erosion. In 2004, this erosion caused massive flooding in Kamoethway such as villagers had never witnessed before.

Recently, no big companies have been logging in the area – but wealthy individuals with links to local authorities are suspected of secretly logging, in direct violation of a ban by the KNU, and selling the timber in Dawei.

Tanintharyi Nature Reserve Project (TNRP)

The Tanintharyi Nature Reserve Project (TNRP) is a 420,000-acre protected area established in 2005 by Myanmar’s central government. It is funded by oil and gas companies Total and PTT Exploration and Production (PTTEP) as part of a Corporate Social Responsibility (CSR) program for the controversial Yadana Pipeline. The pipeline itself passes through the TNRP reserve North of Kamoethway, exporting natural gas across the border to Thailand. Although established in

The TNRP office in Kaw Pa village, Kamoethway

2005, in many ways the TNRP was a protected area on paper only, with little implementation on the ground. Because of violent conflict, forest department officials were never able to fully demarcate the protected area, including in Kamoethway where the proposed TNRP area overlaps with customary land managed by the indigenous Karen people for generations. In fact, villagers in Kamoethway had never even heard of TNRP until 2010, when the forest department came and told Htee Kler Hta villagers they were prohibited from expanding their farms into certain areas.

Elected members of the RKIPN Steering Committee

Since the 2012 ceasefire, the government has been more aggressively promoting TNRP, even placing boundary markers on Kamoethway land without the community’s knowledge or permission. The promotion of TNRP also aligns with the mission of the newly arrived international conservation organizations to connect Northern and Southern Tanintharyi through a corridor of forested protected areas. Faced with the threat of losing control and use of their customary territory

and natural resources to TNRP, Kamoethway villagers responded by forming a people’s organization called the Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature (RKIPN) in November 2014. RKIPN, together with CSLD, has crafted a unique model of community-driven conservation. Due to their work, Kamoethway has a reputation as one of the strongest and most empowered communities in the region. The rest of this report chronicles the activities and accomplishments of RKIPN over its first year.

About RKIPN

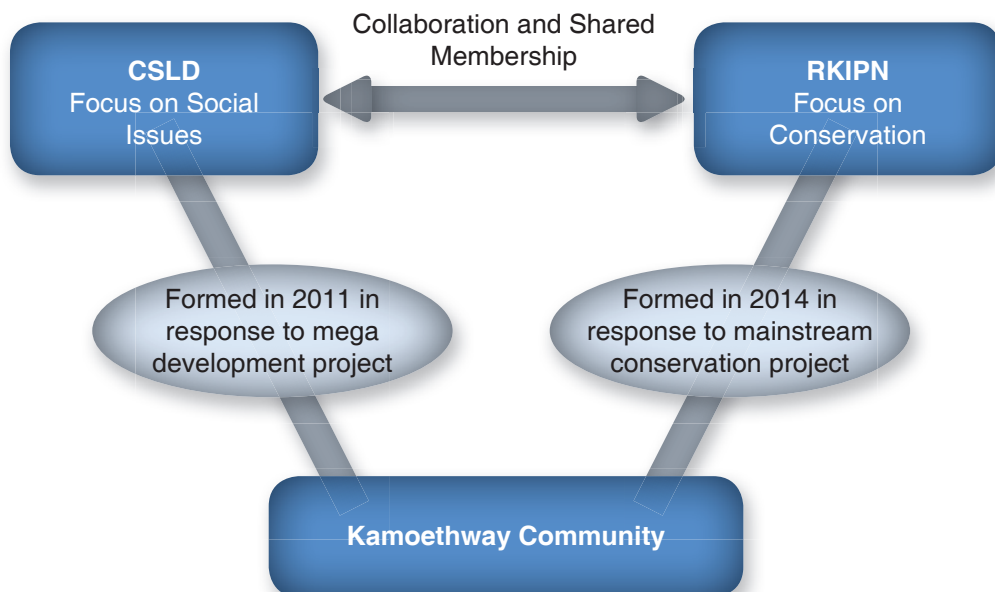
The idea to form a people’s organization was first suggested at a community meeting facilitated by the Tenasserim River and Indigenous Peoples Networks (TRIP NET) in October 2014. The villagers had invited Chai Prasert, a well-known Thai-Karen community leader and expert on traditional rotational farming practices and protection of forest ecosystems. At the meeting, Chai Prasert shared the experience of Karen communities living in the forested uplands of Thailand, many of whom have been deemed illegal occupants in national parks, despite having lived there for generations prior to the formation of the parks. Karen villagers in Thailand have been battling the Thai forest department for decades to secure community land rights and prevent evictions from their homes and farmland, and Karen people in Tanintharyi are beginning to feel similar pressures. So it was at this meeting that the idea came about to form a village committee dedicated to environmental conservation, as a way of proving that the local indigenous people can indeed effectively manage their own natural resources without government intervention, and thus preventing land grabs and evictions in the name of conservation. The response by the community was enthusiastic. At this meeting alone, 77 participants volunteered to take part in the new committee, villagers began brainstorming about its structure and approach to conservation, and a new people’s organization began to take shape.

RKIPN members

The organization grew organically, with participants deciding on everything from its name, its structure, and its leadership democratically. After several rounds of voting and discussion, villagers agreed on the name: Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature (RKIPN or *Kamoethway Mu Yay* in Karen). Rays of sunlight, which are represented on the Karen flag and in many other places in Karen culture, are an important symbol of Karen freedom, and a fitting name for the organization.

One year later, RKIPN has grown to 94 members, representing each of the 11 villages in Kamoethway. More members are free to join at any time, as villagers feel everyone has something important to contribute. The group is led by a volunteer committee consisting of a chairperson, vice chairperson, secretary, vice secretary, and accountant – all elected democratically based on their leadership skills and understanding of community issues. Each village also has a coordinator, to facilitate communication between RKIPN and other villagers. RKIPN formed six working groups, according to the traditional knowledge of the villagers. These are Vegetables, Herbal Medicine, Wild Animals, Handicrafts, Forest, and Rotational farming. Women’s participation is especially strong in the vegetables and herbal medicine groups, but still only about one fourth of the overall participants are women. Many of the members and leaders in RKIPN are also involved with CSLD, and the two groups collaborate closely.

RKIPN Structure

Philosophy of RKIPN:

In the past, the Myanmar central government allowed destructive logging and mining in forested areas around Kamoethway. Now, government representatives say they are interested in conserving the environment in these same areas, but the villagers do not trust this based on their past experience. Instead, the philosophy of RKIPN asserts that it is up to the indigenous people themselves to take the lead on conservation of their lands that they control and manage.

***“We do not believe that the outsiders will protect the forest.
Only villagers can take that responsibility.”***

For villagers in Kamoethway, their conservation activities represent much more than an opportunity to protect the environment, and hold deeper meaning. During one activity, members were asked to write one word on a piece of paper that inspired their work with RKIPN. Some of their responses are highlighted below:

Freedom:

To be free from oppression.

Future:

Outsiders want to take advantage of our area, so we must take action to protect it.

Sustain:

We don't want to lose our territory so we have to unite and work together.

Community Accomplishments

In only one year since its official founding, RKIPN has been impressively active, building on previous work by the Kamoethway community to advance community-driven and locally owned conservation efforts in their area. The following section provides some highlights of this work.

Local Knowledge Research

All of RKIPN's work is grounded in local knowledge, and so local-knowledge based research has been crucial both for documenting that knowledge, and empowering villagers to care for the environment. These research activities have helped villagers understand that they can produce their own knowledge, and do not need to rely on outside experts to tell them how best way to conserve their environment.

“We understand the environment in our area better than outsiders”

To date, RKIPN members have completed local-knowledge based research on the local fish diversity and herbal medicine, while research on trees and vegetables are ongoing. Indeed, for villagers this kind of research is never-ending, as they are constantly learning and producing new knowledge. These research activities have built upon previous research started by CSLD as early as 2012. Villagers were invited to participate based on their own expertise of the local environment

Local Knowledge-Based Research in action

and using traditional collection and identification methods. With support from TRIP NET, RKIPN researchers have published and distributed educational posters that document 123 medicinal plants by their local Karen names, and also 86 fish species by local and scientific names. TRIP NET published a research book, *Kamoethway*, documenting the outcomes of fish research and the background of the Kamoethway community. The knowledge produced by this research is important for education in the community about the value of their natural resources, and also to establish a baseline understanding of the tremendous diversity in the area to better inform future conservation efforts and environmental campaigns. However, it is not just the research results that are important, but the research process itself. By having local people themselves conduct the research, based on their own indigenous knowledge, they feel empowered to come together as a community and protect the environment.

Community-Led Socioeconomic Survey

One of the first activities of RKIPN, which actually started in August 2014 before the group's official founding, was to design and conduct a socioeconomic survey of the Kamoethway community. Recognizing that environmental conservation must be well integrated with securing sustainable livelihoods for the community, villagers aimed to get a baseline understanding to inform their future work. Rather than having a survey conducted by the government or an outside organization, Kamoethway villagers designed and implemented the survey themselves, as they are the best experts on their own community. Throughout the process they gained valuable skills and a better understanding of their own local economic situation.

RKIPN members conducting a socio-economic assessment

Villagers decided to first focus on three villages: Ler Wah Klo, Wah Shu Kho, and Htee Kler Hta. The customary territory of these three villages is being encroached on by the proposed TNRP area, so this survey would be a clear way to show the great value that the community places on conserving their own forest in this area. After designing the survey together, 25 villagers skilled in reading, writing, and interviews volunteered to join the assessment team. In two

weeks, they interviewed 122 households, roughly half of the population of the three villages. The data was then compiled and analyzed by TRIP NET. It is expected that data for these three villages is representative of all of Kamoethway.

Key Findings

- 88% of those surveyed use firewood for energy, while the remaining 12% use charcoal.
- The majority of cash income is from agriculture (68%), followed by non-agriculture such as daily labor (26%). Only 6% of cash income comes directly from the forest, such as selling Non-Timber Forest Products (NTFPs).
- However, the majority of non-cash income is from the natural forest or stream (56%), while the remainder is from agriculture.
- If you look at Cash and Non-cash income together, the value of the forest rises from 6% to 28%
- The highest expenditures are on food, household maintenance, agriculture, and children's education.
- Everyone answered that the forest benefits them. Most people recognized the benefits to them from food (82%), construction (86%), and watershed (74%). However only half (49%) recognized that conserving the biodiversity of plants and animals benefits them.

How much do Kamoethway people value the forest?

If you only look at cash income, the forest minimally benefits the people of Kamoethway, providing just 6% of their income by selling Non-Timber Forest Products (NTFPs). Most of their cash income comes from agriculture (growing and selling Betel Nut) or daily wage labor. However, when participants were asked how much they would have to spend to purchase essential

Areca nuts and other fruit orchards are the main source of cash income in the area

items like fuel-wood, food, and medicine that they can otherwise gather for free from the forest, it becomes clear the forest has enormous value. Indeed, the forest accounts for more than half (56%) of non-cash income. When you look at cash and non-cash income together, the benefit of the forest increases from 6% to 28%. Without the forest, 28% of Kamoethway's income would disappear. This high value of the forest for local people might not be evident if an outside group were to conduct the survey without appropriately examining non-cash income. But because villagers already had a clear understanding of the importance of non-cash items for their daily survival, they were able to design the survey to understand these hidden values.

This enormous value of the forest for local people's livelihoods is also reflected in the responses villagers gave after they took the survey, some of which are included below:

We have depended on the forest for our entire lives, so I would suggest that we utilize it in a proper way.

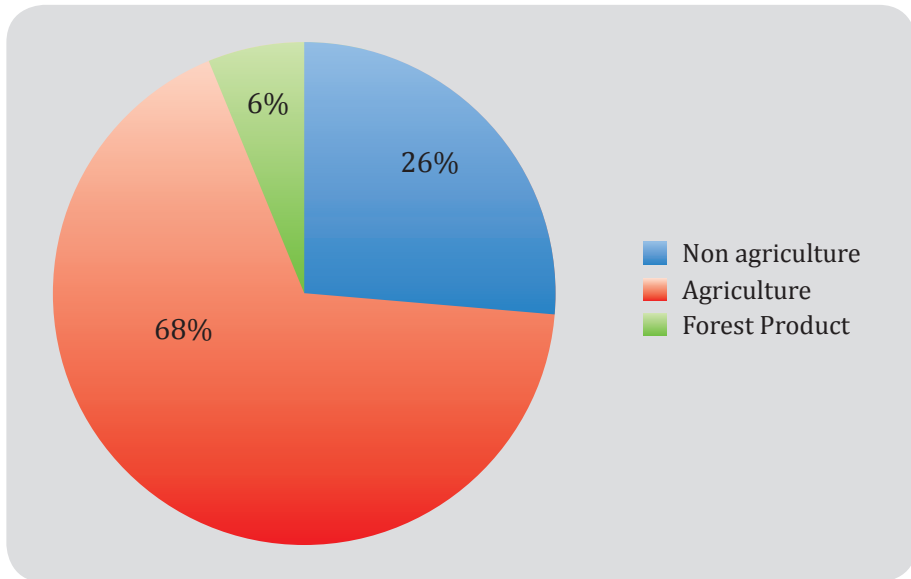
I am happy to see that poor people can go into the forest and harvest and collect forest products, so it will be good if we can conserve our resources for the future.

The forest and its resources should only be utilized for village purposes when necessary. It shouldn't be used for business purposes.

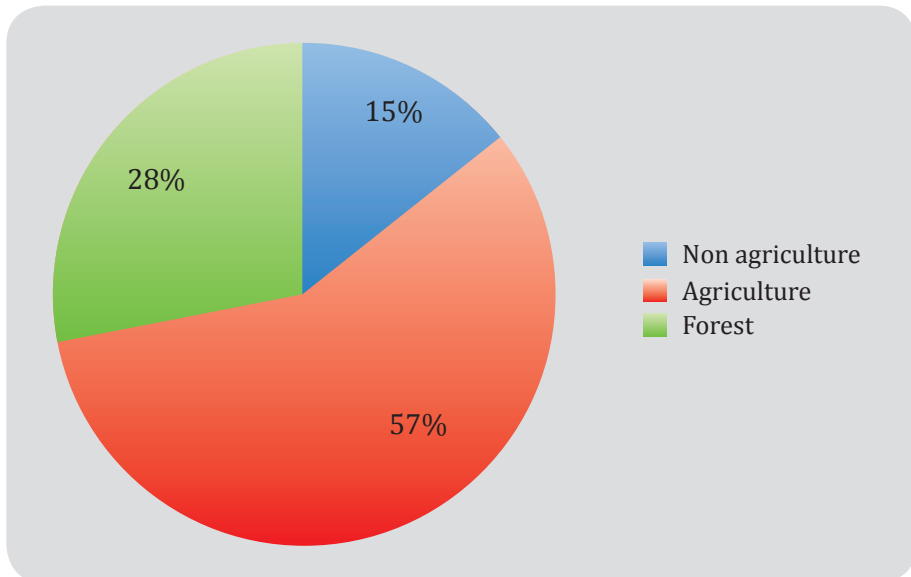
When outsiders come to utilize the forest, they cause degradation. But local people's utilization does not cause degradation. That's why we would like to utilize and manage the forest by ourselves.

How valuable is the forest?

Cash Income

Cash and Non-Cash Income Combines

Community Education, Network Building, and Public Events

Throughout the past year, RKIPN activities have successfully built up the capacity of local people through networking, training, information sharing, and engagement with various stakeholders. Kamoethway villagers have had the opportunity to present their work to government officials, exchange knowledge and experiences with Karen villagers from Thailand, participate in a collaborative training on preventing forest fires, and hold various public ceremonies showcasing their local conservation efforts. In this way, space has opened up for villagers to actively participate in conservation work, and build a network of empowered and educated indigenous peoples throughout the Tanintharyi Region.

A sign is raised to mark World Environment Day

Conducting a wildlife trade education activity

RKIPN members demarcating a fish conservation zone

Participants pose for a group photo on the final day of a forest fire prevention activity

Case Study: Collaborative Watershed Management by Providing Water Supply System

The experience of the Kamoethway community in designing and building their own gravity-flow water system provides an important case study in the difference between top-down vs. bottom-up approaches to development.

Conception

In a community meeting in November 2014, TRIP NET proposed improving clean water access in Kamoethway by implementing a gravity-flow system to transport water from a nearby mountain spring to Wa Shu Kho (Seik Pyone) Village and Ler Wah Klo Village. The project was to be implemented in collaboration with both CSLD and RKIPN, and facilitated by TRIP NET. TRIP NET proposed the project for funding by TBC (The Border Consortium) in January 2015 with the stated goal: “By providing efficient and clean water for household consumption, local villagers are mobilized to collaborate in watershed management.” The project aimed to not only provide clean water for villagers, but also to empower Kamoethway villagers to more effectively manage their watershed, protect the natural environment, and take the lead of their own development.

PVC pipes being delivered to Washuko village

Participatory Process

Villagers were involved in every step of the project’s design and implementation, building up their capacity and confidence throughout the process. In December 2014, an independent water engineer from the Netherlands visited Kamoethway, and together with TRIP NET and villagers conducted a survey in order to design the technical aspects of the water system. This provided villagers a valuable opportunity to learn the importance of calculating water volume, flow, and pressure when designing a gravity-flow system. In February 2015, TRIP NET conducted water quality tests, and found that the water contained no evidence of contamination and would be safe for drinking. These findings were confirmed by lab tests in the Netherlands.

In March, more than 60 RKIPN members began work on the project, clearing the ground where the pipe would be installed. At the end of April, RKIPN held a meeting to set up water management system, and clarify roles and responsibilities. They formed a committee tasked with managing the project, which included RKIPN members, CSLD members, and some villagers who were members of neither group. From May through September villagers constructed the system, laying the pipe underground and building

the break-tanks. Construction was completed in September, when villagers began to test the system and make adjustments so it would be ready for the official opening on 8 October 2015.

Villagers reject TNRP's top-down project

This bottom-up, participatory process is much slower than a top-down approach, and in the time it took villagers to discuss and agree and the project's design, secure funding and materials, and begin implementation, their efforts were undercut by the Tanintharyi Nature Reserve Project (TNRP). TNRP had attended the community meeting last November and attempted to pre-empt the community-initiated project by implementing their own gravity-flow water system project. Three out of the 12 villages in Kameothway have land located inside the proposed TNRP area, and would likely lose access to their forest and agricultural lands despite having lived there for more than 150 years. It is possible that TNRP is attempting to win the approval of these distrusting communities by providing the water project. So, without consulting local villagers, RKIPN, CSLD, or TRIP NET about the ongoing project process, TNRP dropped off a water pipe at Wa Shu Kho Village in April 2015. Angered that TNRP did not respect their plans to design and manage their own gravity-flow system, villagers in Wa Shu Kho and Ler Wah Klo villages rejected the TNRP project.

Rising Tensions

Unable to implement their project in Wa Shu Kho and Ler Wah Klo, TNRP decided to move their water system to nearby Kalet Pa Doh village. However, TNRP's project continued to cause a conflict between Kamoethway villagers. After Kalet Pa Doh villagers placed TNRP's pipe on the ground, on the site that RKIPN members had already prepared for their own pipe, they found parts of it were cut with a knife. Kalet Pa Doh villagers then accused villagers

Volunteers from the village work together to bury the water pipe system

from Wa Shu Kho or Ler Wah Klo of intentionally damaging the water system. Villagers denied they would take this kind of action, even though they were upset about the project. They agreed the damage was more likely done by farmers who were angry about the pipe going across their land without being informed. To avoid this problem, RKIPN always asked farmers permission before building on their land. TNRP also located their water intake at the same site where RKIPN and CSLD had already planned to locate theirs, not leaving enough water flow for both systems. This created some conflict, but after meetings in May, TNRP agreed to move their intake site further upstream, and to specially construct it to allow enough water flow so that both systems could co-exist. In the last week of September 2015, villagers from Kalet Pa Doh met with those from Wa Shu Kho and Ler Wah Klo to better understand the project and settle their tensions.

Design Differences

TNRP's design proved to be inferior to the RKIPN/CSLD design in several key aspects. First of all, their intake mechanism can be easily blocked, and it is not easy to access to remove the blockage. RKIPN/CSLD designed a special intake mechanism to avoid this problem. Secondly, TNRP laid their water pipe above ground, leaving it vulnerable to damage by sunlight or animals. Indeed, rats have already damaged the pipe in Kalet Pa Doh village. On the other hand, RKIPN/CSLD used the participatory process to discuss the need for long-term sustainability of the project, and in this way decided to bury the pipe 1-foot underground. This required substantial cooperation and labor among the villagers, but was completed enthusiastically.

TNRP System Failure

When Kalet Pa Doh villagers attempted to turn on TNRP's water system in June, the pipes burst. It seems TNRP had failed to account for the buildup of pressure caused by the altitude changes along the water system. Nobody has come to fix the system, and villagers still do not have access to water. On the other hand, RKIPN and CSLD specially designed their system to account for water pressure. With training by the independent water engineer, the villagers learned they would need to construct two break-tanks to relieve water pressure along the system. They did so accordingly, and the system is currently successful in bringing water to every household (more than 220) in Wa Shu Kho and Ler Wah Klo villages. After unsuccessful water transportation system, TNRP offered to hand it over its project to the local groups. Villagers still refused, instead preferring to continue with their own project.

The pipe burst due to a build-up of pressure

Local Ownership and Ongoing Improvement

Perhaps the most important difference between TRIP NET and TNRP's approaches is that under TRIP NET, local villagers are truly the owners and managers, and so they value the project more. For example, after the system was switched on, it was found that some of the farthest villages had a very low volume of water supplied. So the villagers took it upon themselves to fix this unfair outcome, by replacing the pipe with a larger one, and adjusting the break-tanks accordingly. They are using their own time and land to make this effort possible. So, not only has the water project empowered villagers

A prayer service was held after the gravity-flow water system was successfully installed

to take charge of their own development, but also it will lay the foundation for more projects to come – including hygiene, fish-raising, and home gardening. The water system was officially opened on 8 October 2015 with a thanksgiving ceremony in Kamoethway.

Key Lessons Learned

- A step-by-step, bottom-up process can help avoid design flaws.
- A rapid top-down approach to development can cause conflict in the community.
- Community involvement and open communication is necessary for a successful project.
- If villagers are the owners and managers of their own project they will value it more.
- A participatory approach does not simply bring water to the community, but through the process empowers villagers to protect the watershed, and manage their own development.

Water Project Timeline	
November 2014	TRIP NET first proposes project at a community meeting.
17 December 2014	Water engineer conducts survey to design project with TRIP NET and villagers.
6 February 2015	TRIP NET tests the water source and confirms it is safe for drinking.
11 February 2015	TRIP NET holds meeting and explains the project to Wa Shu Kho and Ler Wah Klo villagers.
7 March 2015	More than 60 RKIPN members begin work clearing ground for the pipe and water intake site.
20 April 2015	TNRP brings their own water pipe to Wa Shu Kho without informing the community, and villagers reject this top-down project, and TNRP moves it to Kalet Pa Doh village.
30 April 2015	Villagers form a committee to manage the water system that includes members from RKIPN and CSLD, as well as other villagers.
2 May 2015	Villagers meet with TNRP at Kaw Paw village to resolve issues relating to the location of the two water systems.
9 May 2015	Villagers visit the water source with TNRP and agree that TNRP will locate their system further upstream and specially construct it to allow enough water flow so that both systems could co-exist.
14 May 2015	TRIP NET's PVC pipe for the project arrives in Kamoethway.
23 May 2015	Villagers begin work on laying the pipe.
3 June 2015	Villagers begin constructing the break-tanks.
22 June 2015	TNRP pipe bursts when the Kalet Pa Doh system is turned on.
September 2015	Construction of the Wa Shu Kho – Ler Wah Klo water system is completed and testing and adjustments begin.
8 October 2015	The Wa Shu Kho – Ler Wah Klo water system is fully operational and officially opened at a public thanksgiving ceremony.

Fish Conservation Zones

In the past, each village had their own traditional fish conservation zone, located in deep areas of the river where fish are known to breed. By reviving the use of traditional fish conservation zones, Kamoethway community members not only aimed to allow declining fish populations to recover, but also were preserving and promoting older indigenous practices. The first conservation zone was established in February 2014 in Keh Gwaw village, and is known as Htar Ta Beh.

Local people and honoured guests assembled to witness the establishment of the fish conservation zone

Villagers in Wah Shu Kho village decided to also establish their own conservation zone, which was established with a public ceremony in 22 December 2014. While fishing is normally prohibited in this area, it is only allowed to supply Wah Shu Kho village with food for community events and ceremonies.

The event featured a multi-religious prayer service

The establishment of a Community Initiated Fish Conservation Zone is one of the outcomes from the local knowledge-based research. The local knowledge based research is a way of informing community members that they have rights to manage their local resources by themselves in sustainable way.

In order to do so, the quality of life of the local people will be improved when the ecosystem of the river and forests

have recovered. In addition, the development of community rights is playing a vital role in rural reconstruction in the future.

The objectives of the establishment of Fish Conservation Zone written by villagers are as follows.

- The recognition of Karen identity by maintaining Karen traditional practices on conservation
- The practice of balancing between utilization and conservation among communities
- The recovery of the river ecosystem and forest ecosystem
- The quality of life is improved by restoring resources and good quality water

The Rules and regulations are written by villagers themselves after consulting community members. The rules and regulations are as follows.

- No one can harm the community recognized Fish Conservation Zone for any purpose
- Harming and catching any aquatic species in the Fish Conservation Zone is prohibited
- Any water flows into the Fish Conservation Zone by chemical farming is prohibited
- Any inappropriate way of fishing techniques such as using poison, explosive devices, electric shock, diving and shooting with a spear at the adjacent rapids of south and north of Fish Conservation Zone is prohibited
- Those who violate the rules and regulations agreed by communities will be educated by village elders of CSLD
- The perpetrator who violates the rules and regulations agreed by communities for a second time has to do community service
- The perpetrator who violates the rules and regulations agreed by communities for a third time will be sent to the authorities (Myanmar/KNU) to take action according to the law

Indeed, the fish conservation zone was initiated by the people themselves without any influence and support from any governments and institutions. The fish conservation zone is based on ideas of the restoration of culture, biodiversity, and unity among people. By doing so, people have been empowered by the process so that they have learned that they have rights in the context of negatively impacting development projects in order to insure quality of life and environmental sustainability.

Community-Driven Forest Conservation

"We love our tree"

From its founding, RKIPN's main objective was to establish and manage community conservation zones. Unlike in a government led protected area, these zones would reflect the community's current land use and future needs, based on indigenous, local knowledge of the environment and older cultural practices. Through a democratic, and bottom-up process, villagers decided upon nine forest conservation categories – each with different rules and regulations

based on community consensus. These are very different than the categories TNRP would impose on Kamoethway.

Some of the forest categories established by Kamoethway villagers are unique to the indigenous Karen practices in the area, intricately tied to the land and forest, and being kept alive by the community. For example, in the past, every April during the full moon,

villagers would embark on a three-day trek into the forest guided by a traditional herbalist. Here they would follow special customs to take medicinal teas and steam baths deep in the forest, without fear of facing possible side effects should this medicine be taken in the village. Although annual medicinal trips to the forest have been slowly falling out of practice in Kamoethway, RKIPN members decided it should be a priority to preserve and promote this cultural practice alongside their forest conservation activities. For this reason they established Medicinal Forest as an explicit category for protection, based on the indigenous knowledge of which areas are best to find medicine. Similarly, RKIPN members have established the cultural forest to preserve and promote traditional rotational agriculture, called *Ku* (rotational upland rice farming), which is now only practiced by a few people in the community.

A newborn baby's umbilical cord is attached to the selected tree

They also established areas for reviving the practice of hanging or burying the umbilical cord of a newborn baby under a special tree – an important Karen custom which has also fallen out of practice in Kamoethway. These indigenous cultural uses of the forest are rarely recognized by government or outside conservation organizations, making it all the more important that Kamoethway villagers have taken the lead on designing their forest

conservation efforts from the bottom-up, to include cultural uses in their forest plan.

Even where the forest categories proposed by TNRP appear to have some benefit for the community, the reality on the ground is questionable. For example, under TNRP's proposed system, villagers would only be allowed to operate a small community forest area on the edge of the protected area, essentially as a buffer zone for a core protected area which no villagers are allowed to utilize. Rather than being free to decide how to manage the forest in order to best benefit the community, villagers would have to follow TNRP's plan, which is insensitive to the local needs and context.

RKIPN Conservation Zones

1. Wildlife Sanctuary
2. Watershed Forest
3. Herbal Medicine Forest
4. Cultural Forest
5. Umbilical Cord Forest
6. Utilization Forest
7. Agroforestry Area
8. Fish Conservation Zone
9. Cemetery

Conservation Objectives, Rules and Regulations as established by the community

Using a participatory process, villagers established detailed rules and regulations for each RKIPN forest zone, based on traditional knowledge and historical practice. After RKIPN members drafted the rules and regulations, they were brought back to each village for feedback and confirmation. Now the rules are in the process of being finalized, and will be published and distributed to the community.

Restricted Species

As determined by the community, it is prohibited to hunt any of the following animal species or harvest any of the following plant species in Kamoethway.

Birds: Great Hornbill, Wreathed Hornbill, Red-whiskered Bulbul, Pea Fowl

Mammals: Pangolin, Slow Loris, Serow, Barking Deer, Sambar Deer, Rhinoceros, Tapir, Wildcat, Bear, Tiger, Elephant, Porcupine, Langur, Gibbon

Reptiles: Python, Tortoise

Plants: Wild Orchids

Objectives, Rules & Regulations

Through a participatory process, RKIPN has established objectives and rules and regulations for each category of protected area, as follows:

1. Wildlife Sanctuary

Objectives

1. Ensure a safe habitat for wildlife.
2. Increase the populations of endangered species.

3. Protect the value of the forest ecosystem.
4. Maintain the co-existence of indigenous peoples and wildlife.

Rules and Regulations

1. It is prohibited to harm wildlife for any reason, including for scientific research.
2. Logging, mining, and farmland expansion are prohibited.
3. It is prohibited to harvest non-timber forest products (NTFP) for selling (personal use is allowed).
4. Development projects such as infrastructure, roads, bridges, electricity, and permanent buildings are prohibited.
5. Burning the forest for any purpose is prohibited.
6. Before the wildlife working group goes to monitor this area they must inform other working groups.
7. Any outside organizations that would like to conduct research or do other activities in this area must receive prior permission from RKIPN.

2. Watershed Area

Objectives

1. Conserve the water source in order to utilize water and its resources sustainably in the future.
2. Obtain adequate, clean and safe water.
3. Restore the watershed ecosystem.
4. Obtain sufficient water for household consumption and domestic agriculture.

Rules and Regulations

1. It is prohibited to collect, harvest, or clear any plants or flowers in the watershed area.
2. It is prohibited to clear land for mining, agriculture, or private expansion.
3. Burning the forest for any purpose is prohibited.
4. Brick making, charcoal making, and earth-extraction are prohibited.
5. Any activities harmful to water creatures in the watershed area are prohibited.
6. It is prohibited to hunt any wildlife species classified as restricted by the community.
7. No construction is allowed except for community-managed eco-tourism.
8. Non-native tree species are not allowed to be used for reforestation in this area.
9. Native tree species can be planted at the watershed area after agreement by the community.
10. Water supply system for domestic use shall not harm the watershed ecosystem.
11. Water from the watershed area shall not be used for private business.
12. NTFPs can be collected for household consumption only, not for sale.
13. Non-prohibited wild animals can be hunted for household consumption.

3. Utilization Forest

Objectives

1. Benefit the local indigenous peoples, future generations, and wildlife.
2. Obtain local construction materials such as timber, bamboo, rattan, etc.
3. Obtain firewood, food, and herbal medicine.
4. Show that, with good management, people can utilize forest resources to meet their needs in a sustainable way.

Rules and Regulations

1. Timber cannot be traded to outsiders.
2. Burning the forest for any purpose is prohibited.
3. Doing rotational farming or any agriculture is prohibited.
4. A family can harvest only 5 tons of timber (raw log) for house construction. If more is needed they need to ask permission from the community.
5. Anyone harvesting timber must receive prior permission and from RKIPN.
6. In order to show responsibility and accountability, those who cut trees must cut in locations where there will be less impact. They must also replant trees to replace those that they cut.
7. Those who cut trees in this area must do their best to not waste any part of the tree.
8. Permission from the community is required to collect NTFPs.
9. It is prohibited to cut trees less than 6-feet in girth.

4. Herbal Medicine Forest

Objectives

1. Maintain valuable medicinal plants.
2. Utilize these plants for health purposes when needed.
3. Benefit wildlife.
4. Maintain traditional healing practices.
5. Develop and package herbal medicinal plants for convenient medical treatment.

Rules and Regulations

1. Any form of destruction or clearing is prohibited in this area.
2. It is prohibited to harvest more than what you need.
3. Burning the forest for any purpose is prohibited.
4. Certain medicinal plants may be transplanted in the forest area to increase their number, according to traditional knowledge.
5. Outsiders are strictly prohibited from conducting research in this area for any purpose. If they would like to do so, they are required to receive prior permission from RKIPN and collaborate with the local people's representatives.

5. Cultural Forest

Objectives

1. Provide an opportunity to practice rotational farming which illustrates Karen tradition and culture.
2. Pass on knowledge about rotational farming to the next generation.
3. Maintain biodiversity and save seeds to improve food security for people and wildlife.
4. Maintain Karen culture and tradition through unity and working together.

Rules and Regulations

1. It is prohibited to plant permanent crops.
2. It is prohibited to use chemical fertilizer, pesticides, or Genetically Modified Organisms (GMOs).
3. The rotation period must be at least 7-8 years before returning to a fallowed field.
4. When burning a field, steps must be taken to ensure the fire will not spread beyond that area.
5. It is strictly prohibited to sell this land.
6. Clearing the forested/fallow land outside of the normal rotation is prohibited.
7. Monoculture is prohibited.

6. Agroforestry Area

Objectives

1. Maintain food security for the community and the protect the forest ecosystem.
2. Rehabilitate the forest in a way that also generates income for the community.
3. Integrate planted food crops according to local forest type.
4. Maintain climate stability and groundwater supply.

Rules and Regulations

1. It is prohibited to establish agroforestry near a steep slope, stream, or salt lick.
2. It is required to integrate many species of trees.
3. It is required to practice ecological agriculture.

7. Fish Conservation Zone

Objectives

1. Ensure food security of the local people.
2. Increase the population of water creatures.
3. Achieve recognition of indigenous customs by practicing traditional conservation methods.
4. Restore utilization and protection practices amongst local communities.
5. Conserve the water and river ecosystem and rehabilitate degraded ecosystems.
6. Conserve the water source and maintain good quality water in order to improve the quality of life of the local community.

Rules and Regulations

1. Catching fish or any water creature is prohibited in this area.
2. It is prohibited to cut forest trees which give shade.
3. It is prohibited to destroy or harm this ecosystem for any purpose.
4. Any activity, such as mining or agriculture, which causes contaminated water to flow into the fish conservation zone is prohibited.
5. Destructive methods of catching fish, such as using electric shock, are prohibited in the fish conservation zone, as well as upstream and downstream of the zone.
6. It is prohibited to damage the water quality in this protected area.

8. Cemetery

Objectives

1. Provide trees for making coffins as needed.
2. Provide materials for building community shade structures as needed.
3. Restore the forest.

Rules and Regulations

1. Farming is prohibited in this area.
2. Trees and bamboo can only be cut to be used for burial and cemetery needs.
3. Burning the forest for any purpose is prohibited.
4. It is strictly prohibited to buy or sell land in this area.
5. It is required that the community plants more trees in this area.

9. Umbilical Cord Forest

Objectives

1. Maintain and restore Karen traditional culture.
2. Provide adequate forest trees for the traditional umbilical cord ceremony.
3. Rehabilitate forest sustainably in the local area.

Rules and Regulations

1. It is prohibited to cut or destroy trees in this area.
2. Burning the forest for any purpose is prohibited.
3. Building or construction in this area is prohibited.
4. It is prohibited to collect firewood or charcoal from this area.
5. It is permitted to collect vegetables and herbal medicine for household use from this area.

Forest Ordination, Mapping and Demarcation

RKIPN village coordinators discussed with villagers in order to map out the various conservation areas. So far, they have done this demarcation by hand using well-known landmarks and local knowledge of historic land-use patterns. In March 2015, they held a forest ordination ceremony of the Koe Ki Watershed Area, inviting religious leaders and government officials to participate and learn how villagers are conserving their own environment.

A forest ordination event

In the future, RKIPN plans to use GPS to clearly demarcate the community protected areas so everyone will respect the boundaries, and the rules and regulations that have been established by the people themselves.

Timeline of Key RKIPN Activities

5 February 2014	Htar Ta Beh fish conservation zone for Kamoethway community is established in Keh Gwaw village.
21 September 2014	Karen people from Thailand visit Kamoethway to share their experiences living in a government protected forest area.
28 October 2014	Villagers present their plans for community forest conservation to NGOs and government representatives at a multi-stakeholder meeting in Dawei.
29-30 October 2014	Villagers first discuss the idea to establish a forest conservation committee, which will later become RKIPN.
10 November 2014	The committee is officially founded and given the name RKIPN. Volunteer leadership committee for RKIPN is elected by villagers.
11 December 2014	RKIPN officially establishes 9 types of protected forest categories along with the objectives and rules and regulations. RKIPN also forms 6 working groups and starts to compile the map area of all protected areas.
22 December 2014	A second fish conservation zone is established in Wah Shu Kho. Village, for their own utilization during community events.
24 January 2015	RKIPN members help build a fire break and attend training on how to identify warning signs of forest fires.
11 February 2015	Villagers hold a ceremony to mark the one year anniversary of establishing the Htar Ta Beh fish conservation zone.
16 March 2015	Forest ordination event Koe Kee watershed in Wah Shu Kho village.

18-19 May 2015	Villagers join an exposure trip to a community forest area supported by TNRP in Yay Bone village, to learn about TNRP's model and share an alternative, bottom-up model with the villagers there.
6 June 2015	RKIPN members celebrate world environment day.
17 July 2015	Villagers continue to evaluate and check the rules and regulations of the 9 protected forest areas.
10-30 August 2015	Forest rules and regulations are confirmed with all villages.
15 August 2015	Villagers presented their model of community forest conservation to the Tanintharyi Region Forestry Director in Dawei.
3 September 2015	Villagers met with KNU and presented their model of community forest conservation.

What's next in Kamoethway?

RKIPN members and Kamoethway villagers have accomplished a great deal in only a short time – laying the foundation to pursue an alternative model that conserves nature and indigenous peoples' livelihoods together, and where local people are the true owners and managers of their land and resources. Currently they are constructing a local community learning center that will serve to support their activities in the area, and also host guests who wish to learn and collaborate with RKIPN. They are also planning to establish a community revolving fund that will raise money to support forest conservation and cultural activities. Many threats will continue to arrive in Kamoethway in Tanintharyi, as interest in foreign investment and forest conservation are both likely to increase dramatically in the coming months and years. But thanks to the efforts of RKIPN, the Kamoethway community is ready to confront these challenges head on, and assert their right to control their own future development and conservation.

Members of RKIPN demarcating land-use patterns

Conclusion

Overcoming decades of conflict and oppression, the indigenous Karen people of Kamoethway have maintained control over their customary territory in the uplands of Tanintharyi. The Northern part of Kamoethway territory is covered by lush forests, which have been cared for by the local people for generations. The Southern part of this territory is occupied by forest-dependent communities, who practice sustainable agroforestry for their livelihoods. Their way of life is centered on the forest, which they rely on for food, medicine, water, shelter, and cultural uses. However, after the KNU signed a preliminary ceasefire agreement in 2012, many companies rushed to Tanintharyi Region, rapidly converting forested land into monocrop plantations and polluted mining sites. Kamoethway was targeted by these destructive elements, but the villagers resisted firmly, vowing not to sell their land to wealthy outsiders or companies. To further protect their territory, villagers are democratically developing a community conservation system based on indigenous knowledge, which integrates economic and cultural values of protecting the forest. It is clear that indigenous, forest-dependent communities like Kamoethway are the strongest defenders of the forest from outside threats.

TRIP NET recognizes the Kamoethway community's collective rights as indigenous people, and supports their determined efforts to protect their natural and cultural heritage passed down by their ancestors. TRIP NET believes that forest-dependent communities are the best forest guardians. Their rights to take the lead in decision-making, planning, and implementation of conservation and development must be recognized by all stakeholders. A truly bottom-up approach to community-driven natural resource management serves to empower indigenous forest-dependent communities to take action for forest conservation, while simultaneously protecting their heritage, culture, and unique way of life. Kamoethway's approach described in this report should serve as an important model to inspire similar bottom-up efforts by forest-dependent communities throughout Tanintharyi and Myanmar. Creating space for local people to take the lead on conservation efforts done in collaboration with outside agencies who recognize and respect the value of local solutions will be the most effective way to stop deforestation, conserve biodiversity, and reduce carbon emissions in the country.

A Guide to Dual-Administration of Kamoethway Villages

In Karen, the river and area are called Kamoethway (ကမိုသွေး) but in Burmese called Kamaungthwe (ခမောင်းသွယ်)

	Karen Name in Roman Script	Karen Name in Karen Script	Karen Name in Burmese Script	Burmese Name in Roman Script	Burmese Name in Burmese Script	Government Village Tract
1	Wah Shu Kho	ဝၢ်ဆျၢၣ်ခိၣ်	ဝါဆူနို	Seik Pyone	ဆိတ်ဖြိုး	Myay Kan Baw မြေးခံဘော်
	Wah Shu Kho Ti Kler Ta Ler Wah Klo	ဝၢ်ဆျၢၣ်ခိၣ် ထံဆျၢၣ်ထၣ် လၢၣ်ဝါကၣ်	ဝါဆူနို ထီးခလယ်ထာ လယ်ဝါးကလိုး	Seik Pyone Nyaung Chaung Atet Seik Pyone	ဆိတ်ဖြိုး ညောင်ချောင်းဝ အထက်ဆိတ်ဖြိုး	
2	Kaw Paw	ခီဝိၣ်	ခေါပေါ်	Myay Kan Baw	မြေးခံဘော်	
	Kaw Paw Kalet Pa Doh Kaw Paw Kee Sar Pweh Tah	ခီဝိၣ် ကလဲးဖးခိၣ် ခီဝိၣ်ခဲ စၣ်ပွဲထၣ်	ခေါပေါ် ကလဲဖဒို ခေါပေါ်ခီး စာပွဲထာ	Myay Kan Baw Kalet Pa Doh Atet Myay Kan Baw Sar Pweh Tah	မြေးခံဘော် ကလဲဖဒို အထက်မြေးခံဘော် စာပွဲထာ	
3	Ka Meik	ကမဲး	ကမိတ်	Ka Meik	ကမိတ်	
4	Kler Pu	ချၢၣ်ဖူ	ခလယ်ဖူး	Nyaung Done	ညောင်တုံး	
5	Naw Tru Taw	နီၣ်တြးတီၤ	ခနာ်တရူတော	Hnan Pa Yote	နှမ်းပရုပ်	
6	Koe Hsay	ခိဆု	ခိုးဆေး	Kaung Hsay Chaung	ခေါင်းဆေးချောင်း	
7	Toe Ki Poe Noe	ထီၣ်ကံၣ်မိနီၣ်	ထိုက်ဖိုးနီ	Kyay Thaw Inn	ကျေးသားအင်း	
8	Kaw Ti Law	ယိၣ်ထံလီၣ်	ခေါထီးလော်	Tha Byu Chaung	သပြေချောင်း	
9	Pway Poh Klah	ဖူမိကျါ	ဖွေးဖိုးကလား	Pyin Tha Daw	ပျဉ်းသားတော	Kyaung Mae Taung ကျောက်မဲတောင်
10	Keh Gwaw	ကၢၢ်ဂီၤ	ကယ်ပေါ	Ka Taung Ni	ကထောင်းနီ	Taung Thone Lone တောင်သုံးလုံး
11	Kalet Ki	ကလဲးကံၣ်	ကလက်ကီ	Kalit Kyi	ကလစ်ကြီး	
12	Way Tah Eh	ဝုၢ်တၢ်အဲၣ်	ဝေတာအယ်	Myitta	မေတ္တာ	n/a

Notes:

- Under the Myanmar government's administration the area is split into three different village tracts, but the KNU does not use village tracts, and refers to all the villages as in "Kamoethway Area."
- Myitta is considered a town and not a village, so does not belong to a village tract.
- Wah Shu Kho (Seik Pyone) is actually made up of three smaller communities that are sometimes treated as stand-alone villages but other times treated as separate quarters of the same village.
- Kaw Paw (Myay Kan Baw) is actually made up of four smaller communities that are sometimes treated as stand-alone villages and sometimes treated as separate quarters of the same village.
- Under the government, Kamoethway villages are part of Myitta Township, Dawei District, Tanintharyi Region.
- Under the KNU, Kamoethway villages are part of Ler Doh Soe Township, Mergui-Tavoy District.

**Example of two different naming conventions
for the same village:****KNU:**

Kler Pu Village, Kamoethway Area, Ler Doh Soe Township, Mergui-Tavory District

Government:

Nyaung Done Village, Myay Kan Baw Village Tract, Kamaunghwe Area*,
Myitta Township, Dawei District, Tanintharyi Region

*Kamaunghwe is optional, so you could just say the village tract and then township.

